

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK

SZÖVETSÉGÜNK
2022. ÉVI VEZÉRIGÉJE

*Újulatok
meg lelketekben
és elmétekben*
Efézus 4,23

Isten dicsősége az orvos szemével

DR. VICZIÁN MIKLÓS

BOLDOG ÚJ ÉVET!

„...ÚJULJATOK MEG LELKETEKBEN ÉS ELMÉTEKBEN...” (EF 4,23)

Hányszor, de hány-szor kívántunk „*Boldog Új Évet*” így, az év fordulóján, s mint más, gyakran elmondott szövegbe, ebbe sem gondolunk már bele!

Boldog... ismeretlen eredetű szó – jegyzi meg egy értelmező szótár –, melynek szótöve a *bód-*, ami a *bódít*, *bódul* szavainkban is visszaköszön. Ez igaz is társadalmunk jelentős részére az évfordító éjszakán, de sokaknál fennmarad a *bódulat* egész éven át. Mások pedig szép szavakkal, üres ígéretekkel vagy hazugságokkal *bódítanak* bennünket. De a szófejtők gondolata nem ezen a nyomon kanyarog vissza az időben, hanem a bódultságot a *révülettel*, *kábulattal* hozzák összefüggésbe, s ezen át a pogány vallásgyakorlatokig juthatunk el. S már el is érkezünk a *boldog* szavunk vallásos jelentéséhez. Aki boldog, az szent révületben az istennel lép kapcsolatba.

Népünk és nyelvünk pogány koráig nyúltunk vissza. A keresztyén-ség felvételével a szavak is *új* (lásd lentebb!) tartalommal teltek meg. A Halotti Beszéd már Boldog Mihály (*boudog Miháél*) arkangyalt említi, s nyilván nem a *bódult* értelemben, hanem mint aki Urunk színe előtt (Uromk színé eleüt) van. Nos, ebben az értelemben *boldogok* azok is, akik szegények lelki értelemben, akik sírnak, akik szelídek, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, az irgalmasok, a tiszta szívűek, akik békét teremtenek, akiket az igazságért üldöznek (Mt 5,2–11)... és ezért *boldog* Péter (Simon, Jóna fia; Mt 16,17) is, amikor Krisztust az élő Isten Fiának vallja, mert maga az Élő Isten jelentette ezt ki neki.

Új... a Biblia görög nyelve két szóval is illeti.

Lehet *neosz*, azaz fiatal, zsenge, friss – és lehet *kainosz*, azaz újszerű, eddig ismeretlen. Szépen együtt van e két jelentés az új borról és új tömlőről szóló jézusi tanításban (Mt 9,17): *neosz* a bor, mert még nem rég szüretelték, de *kainosz* a tömlő, mert még soha nem volt benne bor.

Neosz a tékozló fiú a bátyjához képest, vagy Jézus intelmében aki nagy akar lenni, az legyen a legkisebb (legújabb), ilyenek az ifjak, akiket az apostol tanácsa szerint Timóteusnak, mint fivé-

reit vagy nővéreit kell intenie, vagy a fiatal özvegyek, akik még menjenek férjhez és szüljenek gyermekeket. De *kainosz* az új szövetség, melyet Krisztus a vérén szerzett (Lk 22,20), vagy az a sírbolt, amely befogadta Jézus keresztfáról levett testét (Mt 27,60), valamint ilyen értelemben új parancsolat, hogy egymást szeressük *agapé* szeretettel, amelyik a másik javát keresi (Jn 13,34) – és ilyen *kainosz-új* teremtés az, ha valaki a Krisztusban van (2Kor 5,17)!

Év... annyi idő, amíg a Föld a Nap körüli pályáját egyszer megfutja. Azt az illúziót kelti, mintha az elmulasztott alkalom visszatérne ismét 365 nap múltán. Pedig az idő kérelhetetlenül egy irányba halad – életünkben a születéstől a halálig – a világtörténelemben pedig a teremtéstől Krisztus második eljövételéig. Van, akinek csak pár óra adatott itt a Földön, és csecsemőként meghal, mások, a bibliai ősatyák meg akár 800 – 900 évet is éltek. Istennél egy nap annyi, mint ezer esztendő, és

ezer esztendő, mint egy nap, mert Ő az időn kívül áll.

Dr. Joó Sándor, egykori bp-pasaréti lelkipásztor emlékezetes szilveszteri prédikációja jut eszembe: Számunkra – ha már az Úr Jézus Krisztussal járunk – az idő *telik*. Hálásan gondolunk vissza a megtett útra, és reménységgel tekintünk az előttünk álló év feladataira. Vajon mivel fog megajándékozni szerető mennyei Atyánk!?

... De ha még nem vallod életed Urának Jézus Krisztust, hanem a magad útját járod, akkor bizony nem csak évről évre, de napról napra, sőt percről percre *múlik*, – fogy – az az idő, amit e földi testben tölthetsz, pedig örök sorsod itt dől el. Ne halogasd a döntést!

Mikor lesz hát boldog az új évünk?

„...*újuljatok meg lelketekben és elmétekben*...” – szól Szövetségünknek a 2022-es évre választott vezérigéje. Elménk aszerint fogja értelmezni a körülöttünk zajló eseményeket, és úgy fogja irányítani cselekedeteinket, amilyen lélek hatja át. Akkor lesz boldog az új évünk, ha elménket – gondolatainkat, döntéseinket, cselekedeteinket – Isten Szentlelke fogja irányítani!

Ilyen *Boldog Új Évet Kívánok* minden olvasónknak!

BOLDOG ÚJ ÉVET!

„Vedd elmém, lelkem és szívem”

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Minden esztendő fordulóján határvonalhoz érkezünk. Ezen átlépve magunk mögött marad a múlt, amire emlékezhetünk, és elkezdődik a jelenből kibontakozó jövő, melyre reménységgel tekinthetünk. A tavalyi évre visszagondolva a hálára kötelező gondoskodás-ajándékok közül kiemelten köszönhetjük meg Istennek a Szövetségünk 30 éves szolgálatára való megemlékezés lehetőségét. Egy másik fontos és hálára indító esemény pedig az, hogy szervezetünk megújulási szándékát és annak programját Zsinatunk vezetése támogató határozatban ismerte el. Az új esztendőt ennek a nemes feladatnak a megvalósítása jegyében kezdjük el: a közegyházzal való konstruktív együttműködésben szeretnénk hatékonyan növelni Taglétszámunkat, és egyre több fiatal bevonni a szolgálatba, s a felelős tisztviselők sorába is. Ennek a megújulásnak a módszertani segítője lehet az idei év missziói vezérigéjének tanácsa: „*újuljatok meg lelketekben és elmétekben*”. De azt is be kell látnunk, hogy a szemlélet, a gondolkodás megújulásának együtt kell járnia a teljes megújulással, és a teljes megújulás nem nélkülözheti lényünk központjának, a szívnek a megújulását. Éppen ezért új évkezdeti felajánlásunkat a 329., szép karácsonyi énekünk szavaival fogalmazhatjuk meg: „*Vedd elmém, lelkem és szívem, Hadd adjam néked mindenem*”. Erre a teljes átadásra bízva, a Szentlelke útmutatását kérve, kívánunk a Presbiter olvasóinak áldott, békés Újesztendőt!

A Szövetség Elnöksége nevében Dr. Tóth János, a Missziói és Presbiterképzési Bizottság elnöke

DR. BÉKEFY LAJOS

ELŐHANG A 2022. ÉVHEZ

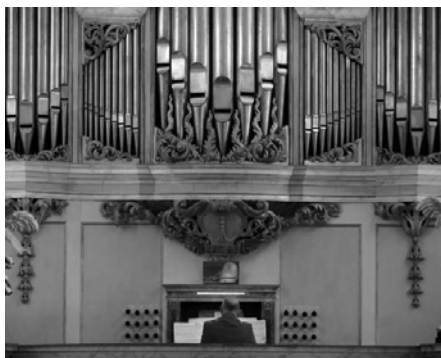
Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád! (1Sám 3,9)

Isten, a mindenség és benne arasznyi létünk Alkotója, Gazdája képes volt arra, hogy a föld és kozmosztörténet hajnalán, időindító csupa titok pillanatokban, halk és szelíd hangon szólaljon meg. Lelkével előbb szótlannul, majd egyetlen szóval öntötte hangba jelenlétét: *Legyen!* És lett... (1Móz 1,3).

E teremő szűkszavúság és halk tömörség mögött roppant szellemi és fizikai erő húzódott meg. És őseredeti isteni humor is: fecseg a felszín és hallgat a mély. Azóta is az igazi erőt, a léletteremtő, létformázó, létörző erőt nem a hangerő decibelével mérjük. Ugyanis az emberi sorsot akkor és azóta is megrendítő, igazán nagy isteni kérdés, ott az Éden-kertben akkor hangzott el, amikor az Úristen szellős alkonyatkor sétált a kert fái között. *Az ember után kérdező Isten* akkor is röviden, velősen, lényegre törően szólt: *Hol vagy?* (1Móz 3,9). Kérdése ellenállhatatlanul előhívta a bujkáló, rejtőzködő embert.

Amikor pedig Illés próféta fáradtan, népében és önmagában is csalódottan elvonult a Hóreb-hegynél egy barlangba, s látomása volt az Úr jelenlétéről, rájött: sziklatördelő tomboló szél, földrengés, tűz sem volt képes hordozni Őt. De ezek elvonulása után jött az Úr nagy jelenete: halk és szelíd hang halatszott, a mindenség és Illés szíve Urának hangja (1Kir 19). Jób is erre a halk, tiszta, egyértelmű, erőt adó hangra vágyódott. Nem a csalfa vox humanara, amibe mindig vegyül valami hamis hangzás az emberi esendőségből. A létbehívó vox divinara vágyott a teremtés időalkotó milliomod másodpercében a tudattalan anyag éppúgy, mint az első emberpár. Vox divinara, fenséges Isten-hangra vágyott Illés, Jób, s maga Jézus is, amikor próbáiban imádkozott. És az időfolyam újabb és újabb sorsállomásán, esztendő fordító pillanatokban, majd utána is – mi mindnyájan erre vágyunk. Még ha nem is tudjuk sokszor ezt. A vox divinara, melyben megtisztul, harmonizálódik, teljességre jut, felcsendül az igazi vox humana.

Mi legyen napjaink létónusa? Mit jelent ez? Megpróbálom körülírni anyanyelvünk szavaival. Valahogy így: szólj, Uram, létalkotó, sorsformáló szent szavadat szeretném hallani, meghallani 2022. minden napján. Hogy egyetlen pillanatban se legyen *Isten-némaság, emberség-süketség*. Hallani szeretném, mit mondasz Te rólunk, hogyan látsz minket, mit vársz el tőlünk.

lünk. Mit cselekedjünk magyar népedként, hogy megfeleljünk Neked? Szólj, hogy el ne vétsük az Utat, ki ne forgassuk az Igazságot, meg ne rövidítsük az Életet. Sem a magzatét, sem az öregekét. Sem kegyetlenkedő indulatokkal, gyűlölettel a felnövekvőket és az élet derékhadában versengőket. Hogy ne a testvértelen törtetés mindenén átgázoló önzése, hanem a *szabályszerű küzdelem legyen napjaink létónusa*. Mindenben és mindenek fölött a vox divinát, a Te hangodat szeretnénk meghallani...

Béke-hidakat találni! Ha Te megszólalsz, Uram, és mi meghalljuk életben tartó, örök életre segítő szavad, akkor egyénileg, közösségleg, magyarként, nemzetként megtaláljuk rohanásunk, egymásnak feszüléseink közben is a béke-hidakat, amelyeket nem azért épít Lelked, hogy leromboljuk azokat, hanem hogy elinduljunk rajtuk – Feléd és egymás felé. Vésd a szívünkbe a teremtés útját: *csak ha Feléd elindulunk, jutunk közelebb egymáshoz*. Ha Ádámot, az embert kereső szavadat meghalljuk, ébredünk rá embervoltunk fontosságára, értékére. Ha bennünk él a jöbi, illési nyitottság, meg fogjuk hallani győzedelmes, feltámadást, új kezdetet, innovációt hozó szavad: *„Békesség néktek!”* És ha szavadra odatelepszünk boldogmondásos beszéded, szentlekes jelenléted hitében Elébed, akkor fogunk igazi oltalmat, védelmet, rejteket találni mindennemű, külső, belső veszedelmünk közben.

Mások hite, bizonyágtétele által... Vannak előképeink, példáink családban, nemzetben, gyülekezetben, Kárpát-medencében, akiknek szavai, írásai, történetei, mártíromsága, helytállása, mondásai igazi irányítívé lehetnek számunkra 2022-ben is. Ezek bátorítanak, erősítik hitünket, vigasztalnak. A Te magyar csodáid. Egyszerűen példázák: érdemes Istenre várni, a vox hu-

manat beleszőni a vox divinába. Érdemes beszédünket, gondolatainkat igei magasságokba emelni. Lelkében csak erős nemzet képes csodadolgokra – a digitális világban is. Luther megértette halk szavad mélységeit, s így válaszolt Neked: *„Ha csak Te vagy nekem, akkor mindenem megvan, Uram”*. Ő volt az is, aki századokkal előre látta fogyasztói, pazarló vásárlásainkat. Amikor a korabeli „plázából”, egy szatócsboltból Wittenbergben kijött, semmit sem vásárolva, az eladó csodálkozására csak ennyit mondott: *„Most már tudom, mi mindenre nincs szükségem”*.

Isten előhangja 2022-höz ennyi: *„Ha nincs kijelentés, elvadul a nép, de boldog lesz, ha megfogadja a tanítást”* (Példabeszédek 22,18). *Még szól Isten halk, életteremtő, életfenntartó szava. Jóbval mondom én is szívemben, egyházamban, házamban, hazámban: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!”* (1Sám 3,9).

LUTHER ÚJÉVI IMÁJA

Szerető Istenünk, miért is aggodalmaskodnék évről évre amiatt, mit egyek és mivel töltsem meg a gyomromat? Vagy amiatt, hogyan lesz majd kalász a mezőn és mindenféle gyümölcs a kertjeinkben, aminek megterméséhez az egész világ minden okossága kevés? Szerető Istenem, tudom, hogy Neked ennél sokkal több mindened van. Te gondoskodsz arról, hogy ne szenvedjek hiányt. És ha mégis szűkös időket adsz, akkor is áldó eged hajlik fölénk. Légy továbbra is Te az én éléskamrá, kincsesládám és pénztárcám. Benned van minden értékem, kincsem. S ha Te az enyém vagy, megvan mindenem.

APOSTAGI ZOLTÁN

APROPÓ

„Mint hogy a szónoklás művészetének segítségével igaz és hamis dolgokról is meg lehet győzni az embereket, ki merné azt állítani, hogy a hazugság elleni harcban fegyvertelenül kell az igazságnak a maga védelmében helytállnia...?” Augustinus: A keresztény tanításról 4.2.3.

A következőkben néhány Augustinus-i idézet segítségével, azokra figyelve és azokon elmélkedve az igehirdetés és a retorika számunkra is elgondolkodtató kapcsolatáról szeretnék írni. Erre jó okot ad a kettő viszonyának története. „A keresztényen igehirdetésnek olyan viszonytagságos kapcsolata volt/van a retorika (szónoklattan) tudományával, mint amilyen a keresztény teológiának a filozófiával. (...) Így találkozunk olyan korokkal, ahol hevesen elítélték a retorika és a homiletika (igehirdetés tudománya) bármilyen kapcsolatát, de ennek ellenkezőjére is akad számos példa” – állapítja meg Literáty Zoltán a *Homiletika és retorika c. tanulmányában* (Igehirdetők kézikönyve, 72. o.). Ez tehát az egyik ok, másfelől vitathatatlan, hogy Augustinusnak a 21. század számára is van üzenete.

Az, amitől a különböző korok prédikátorai félték, már az egyházatyánál is jelen van. Augustinus maga is látta, hogy a retorika keresztényen ethosz nélkül visszaélésre ad lehetőséget. Erről így vall: „...a szónoklás művészetét tanítottam és árultam a győzelemre vivő fecsegést, aki magam is a vágyak legyőzőtje voltam” (Vallomások 4.2.2. Balogh

J. ford.). Emiatt megtérését követően nagyon súlyos és fontos döntést hozott, melyről így számol be: „És színed előtt úgy láttam jónak, hogy nyelvem szolgálatát nem feltűnést keltve, hanem egész halkán vonjam el a fecsegés vásáráról, hogy a fiúk (tanítványok), akik nem a te törvényedet, nem a te békédet tanulják, hanem hazug esztelenségeket és nyilvános pörlekedéseket: szájból továbbra ne vásárolják örültségük fegyvereit” (Uo. 9.2.2.). Ezért aztán amikor Augustinus *A keresztényen tanításról* negyedik könyvét írja, „erős etikai hangsúlyval” teszi, jegyzi meg előszavában Böröczki Tamás, az új kiadás fordítója. Természetesen nem állítok föl abszolút párhuzamot a „fiúk” és az igehirdetők között, a korokon átvonuló félelem azonban mégis szükségessé teszi, hogy a vallomások sorait megemlítsük.

Augustinus azonban – ahogy a fenti idézetből is látjuk – a retorika alkalmazásának hasznáról sem feledkezik meg, és egy költői kérdéssel érvel: „...ki merné azt állítani, hogy a hazugság elleni harcban fegyvertelenül kell az igazságnak a maga védelmében helytállnia...?” És ez a fegyver a retorika. A követelmény pedig egyértelmű: „Egy jeles szónok mondotta (Cicero: A szónok 21. 69.), mégpedig igen helyesen, hogy a jó szónoknak úgy kell beszélnie, hogy „tanítson, gyönyörködtessen és megindítson”. Majd hozzátette: „a tanítás alapkövetelmény, a gyönyörködtetés kellemes, a megindítás pedig a győzelem ismérve” (A keresztény tanításról 4.12.27.).

A kérdés az, hogy vajon megfelelnék-e e hármaskövetelménynek? Persze tegyük hozzá, hogy nemcsak a szószéken, de beszélgetéseink során elmondott bizonyágtételeink alkalmával is erre kell törekednünk. Készek vagyunk-e képezni, fejleszteni magunkat annak érdekében, hogy Krisztus mindjobban kiképzett katonái legyünk? Hiszen amikor Jézus megfogalmazta a missziói parancsot – „tegyetek tanítvánnyá minden népet” –, abban a tanítás és a megindítás parancsa egyaránt benne volt, ugyanakkor Pál apostol – aki a kor görög-római műveltségének szintjén állt – hozzáteszi: „Beszédetek legyen mindenkor kedves, sóval fűszerezett (gyönyörködtessen), hogy így mindenkinek helyesen tudjatok felelni” (Kol 4,6). Kálvin, aki maga is hangsúlyozta a hallgatósághoz alkalmazkodó rétori magatartást (akkomodáció), ehhez a következőt fűzi: „Azt kívánja, hogy beszédük kellemes legyen, hogy hasznossága megnyerje (megindítsa) a hallgatókat. (...) Ezért parancsolja, hogy sóval fűszerezett legyen” (A Kolosséiakhoz írt levél magyarázata). Tegyük hozzá: mindez ma is korszerű és érvényes tanítás, sőt, Istentől való.

ISTENNEL JÁRNI

Istennel járni. Lehet-e ennél teljesebben kifejezni a keresztényen élet lényegét? Úgy cselekedni és viselkedni, mint aki tudja, hogy minden pillanatban Isten szeme rajta van. Mindig, mindenféle helyzetben Őreá figyelni. Tőle kérni tanácsot és erőt. Engedelmeskedni szavának, és mindent az Ő dicsőségére cselekedni.

Dávid – Isten kedves embere – különféle nehézségekbe ütközött, de mindig ugyanazt az utat kereste: az Istennel járás lehetőségét. Mindennel, ami nem volt világos előtte, az Úrhoz sietett, hogy útmutatást kérjen tőle. E jó szokásából sokféle áldás fakadt. Elsősorban annak a tudatában élt, hogy Isten útját, s nem a magáét járja. Ezért tudott sokszor nyugodtan, bizalommal haladni előre. A mi terveinknél is minden azon múlik, hogy ezek egyeznek-e Isten akaratával. Ha igen, akkor semmi nem tartóztathat fel azok véghezvitelében. Ellenkező esetben fennáll a veszély, hogy erőnk szétforgácsolódik, s olyan feladatokba kezdünk bele, amelyekre nem hívott el Isten. Ma sok mindent elvárunk tőlünk, de boldogok vagyunk, ha nem a saját belátásunk, hanem Isten akaratát vezet bennünket. Tud-e az ember Istennel járni? A bűn nagy szakadékot hozott létre Isten és ember között. Jézus e szakadékot áthidalta, amelyet magunktól soha nem tudtuk volna megtenni. Krisztus készítette el számunkra Istenhez az utat. „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak én általam” (Jn 14,6).

Krisztus a saját élete által az Atyához vezető utat mutatja meg nekünk, napi irányítást adva az Atyának az életünkre vonatkozó aka-

ratával kapcsolatban. Jézust kell tehát követnünk, de úgy, amint Ő a tanítványait oktatta: „ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem” (Mk 8,34 - RÜF). A Jézussal való személyes kapcsolat a keresztényen élet kezdete. Keresztényen az, aki csatlakozott Jézus gyülekezetéhez, és személyes kapcsolatban van vele. A keresztényiség: Jézus követése. Ő azt akarja, hogy az embernek személyes kapcsolata legyen vele. Amikor valaki követője lesz, Jézus használni akarja. Azokat viszont nem tudja, akik nem tartoznak hozzá.

Isten engedi, hogy megtaláljuk. Őt mindenekelőtt ott és olyan úton kell keresnünk, ahol megtalálható, vagyis Igéjében és Fiában, Jézusban. Amikor Őt közbenjáróként hitben megismerjük, megtaláljuk az Urat. A legnagyobb nyomorúság az Istentől való elhagyatottság érzése, mint ahogy minden boldogság teljessége az, amikor az ő szeretete vesz körül. Jézus felett állandóan nyitva áll a menny. A szellemi világ erői áramlanak feléje. Ezért aki Jézushoz hittel jön, és vele jár, meglátja maga fölött a nyitott mennyet. Csodákat tapasztal meg: először belső életében, de külső körülményeiben is. Mert a személyes megtapasztalás mindig több, mint az ismeret.

Életünk legsürgősebb feladata az, hogy tanuljunk meg állandóan Istennel járni. Ne elégedjünk meg azzal, hogy vasárnaponként egy órát a templomban vagyunk, aztán tovább rohanunk a szürke hétköznapokban. Ne csapjuk be ily módon magunkat. Használjunk fel minden adandó alkalmat, hogy egymás hite által megerősödhessünk. Szüntelenül és állandóan Istennel járjunk, mert csak így tudjuk megvalósítani Isten akaratát a földön. *Bányai László*

KNLNÉ TŰSKI GABRIELLA

Szükséges tanítás

Egy éve vagyok tagja a misszió bizottságnak. Négy gyülekezet közösen támogat különböző misszió munkákat, közel és 'a nagyvilágban'. A bizottságban mind a saját gyülekezetünket képviseljük.

Az elődeink nagyon sokáig végezték feladataikat és amikor mi, az újoncok átvettük ezeket, nem sok információt kaptunk a tevékenységekről. Utunk nem lett egyengetve, mondván, hogy jobb, ha friss tekintettel nézünk a munkára.

Ennek a kommunikációhiánynak egy igen zsúfolt és kapkodó év lett a következménye. Mindig utolsó pillanatban derült ki, hogy még 'valami' nagyobb feladat vár ránk, mint ami volt, hogy bő 800 háztartást érint. Végül mindent sikerült megcsinálnunk, gyűjtési akciók, tájékoztatók megírása, sorolhatnám. De nem volt egyszerű felkészítés nélkül.

Nem mindig könnyű és egyértelmű a gyülekezeti munka végzése. Nem mindig sikerül azt a folyamatosságot biztosítani, amire szükség lenne ahhoz, hogy hosszú távon is hatékony legyen munkánk. Van, amikor könnyű látni a probléma okát, ez a misszió bizottság példájában jól látható. De gyakran nehezen kerül felszínre egy esetleges akadály. Ennek meg az a következménye, hogy a magvetés és építés, amelyet mint gyülekezet végezhetünk, szűk marad.

Minden ítékezés nélkül felvetek még egy pár akadályt, amivel az elmúlt időben találkoztam.

Van, hogy valaki állhatatosan végez egy feladatot a gyülekezetben, de mégsem a feladat áll a központban, hanem az illető saját szerepe a munkában. Szívében különbnek tartja magát másoknál és ez kihat a szolgálat eredményére.

Van, aki annyira komolyan veszi gyülekezeti feladatait, hogy szorulttá válik családi helyzete. Eltűnik a magánszféra és a gyülekezeti élet közti szükséges egészséges egyensúly.

Végül van, aki lelkesen belekezd mindenféle új ötlet megvalósításába. De ha be-

indult a zsenge kezdet, máris mint a pillangó tovább repül a következő új ötlet kidolgozására. Ha nincs, aki tovább vigye, akkor az alapvetően jó, és a gyülekezet számára értékes lehetőség idő előtt befejeződik.

2Kor 9. igeversei forognak bennem. Olvassátok el, nagyon érdemes. Az adakozás rendjéről és az adakozás áldásáról van szó. Nagyon foglalkoztat ez a fejezet. Pál egyrészt arról beszél, hogy bízunk a korinthusbeli gyülekezetben. Másrészt meg, a biztonság kedvéért, mégis küld testvéreket, hogy minden szép rendben alakuljon Korinthusban. A bizalom nem azt jelenti, hogy mellőzni kell a testvér tanítását.

Adakozni tudunk anyagiakban, de időnként is ad(akoz)hatjuk. Mindebben szükségünk van egymásra. Talán ebben a világban már nehezen fogadjuk a másik tanítását, néhan korrigálását. Pedig ahhoz, hogy bőven vessünk és bőven arassunk, nélkülözhetetlen az őszinte, nyílt kommunikáció. A sértődés nélküli, az uralkodás nélküli átbeszélése a különböző gyülekezeti feladatoknak, és a visszalépés, amikor saját hangom túl hangos. Illetve az előrelépés, ha hamis szerénység miatt visszafogom gondolataimat.

Hiszen az a cél, hogy gyülekezeti munkánk által is az Atya Istenről, az Úr Jézusról és a Szentlélekről tegyünk tanúbizonyságot. Hogy a vetésünk és aratásunk, az adakozásunk és befogadásuk mind Megváltónkra vesse a fényt!

Nem könnyű, hisz mindnyájan emberek vagyunk. Sajátosságunk, élettapasztalatunk van, amelyek ütközhetnek testvéreinkével. Ez nem baj, ha elfogadjuk, hogy Krisztus

testének sok tagja van. Mindannyiunknak megvan a helye. Ha nem az egyik mellett, akkor a másik mellett. De mind... egy test tagjai.

Máskor is írtam már: minden megosztott csésze tea, minden megírt képeslap, minden házi látogatás vagy telefon, minden kamaszprogram adakozás. És mivel a jókedvű adakozót szereti az Úr, tudjuk, mi vár ránk. Keressük, hogy a másikat különbnek tartva magunknál, hogyan tanulhatunk, taníthatunk.

Tudva, hogy az Építőmester, aki a világ-mindenséget teremtette, a mi porszem kis hozzájárulásunkat is, ingyen kegyelemből, felhasználhatja dicsőségére. Ez tegye jókedvűvé és befogadóvá szívünket!

Az 501. dicsőréttel adjunk hálát, hogy az Úr Jézus napról-napra tanít minket, min-dennek ellenére.

Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemi,
Mert minden gazdagságát velünk közli.

És mint bő irgalmú kegyelmes Atya,
Fiait testben, lélekben megáldja.

Énekeljünk ennek egy akarattal:
Dicsőség, Atya Isten, szent Fiaddal!

Ki éltel adtál alkalmas időben,
Megruháztál meztelenségünkben.

Adjad, hogy tégedet megismerhessünk,
Szent Fiad által tőled megnyerhessük,

Hogy szent Igéd hirdettessék közöttünk,
Hogy éhen meg ne haljon a mi lelkünk!

Hálát adunk ezekért, mint Atyánknak,
Jézus Krisztusnak, mint Közbenjárónknak.

Szentlélek Istennel egyenlőképen,
Ki minket vigasztaljon, mondjuk: Ámen.

(Német dallam, 1507 Német
eredetiből Debrecen, 1569)

RENDELKEZZÜNK ADÓNK 1%-ÁRÓL!

Személyi-jövedelemadó bevallásunkhoz kapcsolódóan adónk egyik 1%-ával valamelyik egyházat támogathatjuk, másik 1%-át pedig közhasznú szervezet (pl.: alapítvány) támogatására fordíthatjuk. A kétszer 1% nem vonható össze.

Megjegyezzük, hogy az egyéni vállalkozó bevallását sok esetben a könyvelője készíti el és küldi be a NAV-nak február 25-ig. A könyvelő bejelentett (elektronikus) meghatalmazása csak ritkán terjed ki az 1+1 %-ra a vállalkozó személyét illetően. Kérjük, hogy ilyen esetben ne feledkezzék meg a rendelkezését május 21-ig elkülönülten, postán, vagy a saját ügyfélkapuján keresztül megküldeni a NAV-nak!

Hasonlóképpen, ha a bevallást a munkahely, illetve a NAV készíti el, kérjük, akkor se feledkezzen meg az 1%-okról rendelkezni! A Magyarországi Református Egyház technikai száma: 0066 A Magyar Református Presbiteri Szövetség adószáma 19289821-1-43

DR. ERDÉLYI JUDIT

Isten dicsősége az orvos szemével - 5. rész

SZÍV-ÉRRENDSZERI BETEGSÉGEK

A telmer megismerésével átlépünk másik kedves témakörömhöz, a szív-érrendszeri betegségek és az öregedés kérdéseihez. Isten 20. század végi jó ajándékai a tudományos, ill. tényeken alapuló (evidence-based) orvoslás területén egyre inkább lehetővé teszik, hogy földi élettartamunk megközelítse az Isten által génjeinkben kódolt időtartamot. Ebben is Isten dicsőíti meg magát, hiszen sokak számára megnövekedhet a kegyelmi idő, Krisztus tanítványai pedig tovább szolgálhatják Urukát a földi dimenzióban.

Még 100 évvel ezelőtt is az ember születésekor átlagosan várható élettartama alig haladta meg a 30 évet, a háborúk mellett döntően a járványok következtében. Afrikában az AIDS miatt még ma sem sokkal több, mint 50 év. Igaz, Mózes a 90. zsoltárban 70, ill. 80 esztendőről tesz említést, ám ennek a látszólagos ellentmondásnak az a magyarázata, hogy Mózes nem az Isten tervezte várható élettartamról beszélt, hanem a saját korában lehetséges szélső értékekről és kivételekről.

A 20. század utolsó évtizedeiben ismereteink Isten ajándékképpen óriási lépésekkel haladtak előre:

- a korábbi fertőző betegségek és járványok felszámolása,
- az „öregedés” folyamatának megismerése, a fékező és gyorsító mechanizmusok feltárása, sőt befolyásolhatósága,
- a szív-érrendszeri betegségek jó kezelhetősége, sokkal későbbi életkorra kitolhatósága, lassíthatósága, sőt, megelőzhetősége,
- az utóbbi évtizedek eredményei a daganatos betegségek területén.

Mindezek eredményei a fejlett világban – Észak-Amerika, Nyugat-Európa területén – igen hamar megteremték jó gyümölcsüket, mert az emberek várható élettartama ugrásszerűen megnőtt. Az ezredforduló óta a fejlett világban a várható átlagéletkor már 70 év, a férfiak országoként változó módon kicsit ez alatti, a nők e feletti.

Ám Magyarország jelentősen lemaradt. Átlagosan 5-6 évvel volt ennél alacsonyabb a hazai várható élettartam és okait világosan mutatták a halálozási statisztikák. Az ezredfordulón az Európai Unióban és Észak-Amerikában már csak minden 3. ember halt meg szívinfarktusban, vagy stroke következtében, addig nálunk minden második. Hazánkban az infarktusok száma háromszorosa, az agyér-katasztrófák előfordulása pedig négyszerese volt az európai átlagnak.

Míg a fejlett országokban az új ismereteket igen hamar a mindennapi élet gyakorlatává tették, addig ezzel népünk a mai napig nem sokat törődik. Sajnos érvényes ez Isten népe magyarjaira is.

Amíg a nyugat-európai országokban

- a dohányzás visszaszorítása,
- a táplálkozási szokásokban bekövetkezett változások,
- a mozgáskultúra változása; mozgás-gazdag életmód és
- a korszerű gyógyszeres megelőzés és kezelések hatására

a keringési betegségek okozta halálozás mértéke 1970 óta 40-50%-kal csökkent, addig **ugyanezen idő alatt Magyarországon jelentősen nőtt!**

Amikor azonnal mentőt kell hívni!

- amikor valaki arca féloldalásra bénul
- ha beszéd-képtelenné válik hirtelen,
- v. nem tudja használni az egyik karját,
- igen erős b. mellkasi fájdalom jelentkezésekor.

Mára, két évtizeddel az ezredforduló után, némi javulás, változás már kimutatható. Kb. 6 évvel nőtt a várható átlagos élettartam; a szívinfarktusos akut halálozás lefeleződött, a stroke okozta hirtelen halálozás is kb. 40%-kal csökkent. Ugyanakkor az idült érrendszeri betegségben elhunytak száma inkább nőtt! Ez világosan mutatja, hogy a javulás hátterében nem az emberek gondolkodása, vagy életmódja változott, hanem csak a végtelenségig szidott magyar egészségügyi ellátás javult. Ma is ugyanannyian kapnak infarktust, vagy Stroke-ot, csak kevesebben halnak bele az elsőbe!

Tehát a hirtelen infarktus és stroke halálozás csökkenése az orvoslás eredménye. Az elmúlt 20 évben kis hazánkban kiépült az egész országot lefedő, heti 7x24 órában működő intervencionális, szív-katéteres laborok rendszere. Amennyiben a friss infarktusos beteg a **panaszok kezdetétől számított 3-4 órán belül** ezekbe eljut, **betegsége visszafordítható** a katéteres thrombus eltávolítás, koronária-tágítás, ill. a stentek (érfalat kitámasztó háló) alkalmazásának az eredményeként. Hasonlóképpen kiépült a stroke-központok hálózata is, ahol a **60 percen belül** érkező betegek megkapják a vérrög-oldó kezelést.

További sorsuk attól függ, hogy ezek után készek-e az Isten ajándékképpen kapott ismereteknek megfelelően változtatni az életmódjukon – dohányzási, mozgási, étkezési szokásaikon.

Fontos tudni, hogy négy olyan helyzet van, amikor késlekedés nélkül **mentőt kell hívni:**

- amikor valaki arca féloldalásra bénul,
- ha beszéd-képtelenné válik hirtelen,
- vagy nem tudja használni az egyik karját,
- ill. gyengeséggel, esetleg verejtékezéssel jelentkező erős bal-mellkasi fájdalom, égő érzés jelentkezésekor.

Ilyenkor nem várni kell reménykedve abban, hogy elmúlik. Nem a házi orvost kell hívni vagy az ügyeletet, még csak nem is a szomszédot, vagy egy ismerőst, hanem azonnal a mentőket!

FRÁTER ERZSÉBET

A BIBLIA ÉTELEI (VI.)

GRÁNÁTALMA ÉS DATOLYA

„Mert minden fát a gyümölcséről lehet megismerni” (Luk 6,44)

Izrael földje enyhe, csapadékos telű klímájával, ásványi anyagokban gazdag talajával kiválóan alkalmas gyümölcsstermesztésre. Szőlőn és fügén kívül több gyümölcscről olvashatunk a Szentírásban. Nem csak a mindennapi táplálkozásban töltönek be fontos szerepet, hanem gyakran szakrális szimbólumok is.

A gránátalma (*Punica granatum*) sűrű ágazatú, gyakran tövises, lombhullató bokor vagy kis fa. Egyszerű levelei lándzsásak, narancsvörös virágai 5-7 csésze- és szíromlevélből állnak. Jellegzetes termése bőrne-mű héjú, sokrekeszű álbogyó. Húsos falában, kocsonyás, vörös köpenybe ágyazott, sok mag tömörül.

Kellemesen savanykás, kocsonyás húsát nyersen fogyasztják, üdítő levéből italokat, szirupokat készítenek és ételeket, befőtteket ízesítenek vele. Mivel polifenolokat, C-vitamint, flavonoidokat tartalmaz, érlemeszedés és magas vérnyomás megelőzésére ajánlják. Virágaiból sárga, terméshéjából sárgásbarna festéket nyertek.

Északkelet-Törökországtól a Nyugat-Himalájáig őshonos faj. Ma már a hidegebb mediterrán területeken is sokféle meghonosodott, nálunk is nevelhető szabadban, de csak védett, napos fekvésben.

Kultúrája ősi múltra nyúlik vissza. A híres babilóniai függőkeretek, az ókori Egyiptom és a görög-római kultúrkör kultikus növénye volt. A reneszánsz idején is népszerű volt, Mátyás király visegrádi reneszánsz palotájának kútjába faragva és trónkárpitjára hímezve is megtalálható, amiből később miseruhát varrtak. Az egyházi és a magyar népművészet hímezett, festett, fába faragott mintáiban is mindenütt felbukkan, a kalotaszegi írásos hímezett párnavegektől kezdve a hajdúsági cifraszűrökig.

A gránátalma Szentföldön betöltött fontosságát mutatja, hogy ott van az Ígéret Földjének hét legfontosabb növénye között,

ott szerepel az ószövetségi papi öltözéken. Ez a pompás, piros gyümölcs nem maradhat ki a bibliai szerelmi dalok gyűjteményéből, az Énekek énekéből sem.

Ha a Bibliában pálmáról olvasunk, mindig a **datolyapálmára** (*Phoenix dactylifera*) kell gondolnunk. A Föld legszálsóságesebb élőhelyén, a közel-keleti sivatagi oázisokban őshonos, ahol száraz, forró az éghajlat, de a feltörő források mentén, mélyre hatoló gyökereivel még a talaj alsó rétegeiben fakadó talajvizet is eléri. Óriás levelű, 30 m magas, sudár fa. Hatalmas, szárnyas levelei, a „pálmaágak” dús üstökben tömörülnek. Kicsi szélporozta virágai a levelek hónaljában nyílnak, nagy, elágazó virágzatokban. Kétlaki növény, vagyis a hím és a női virágok külön-külön növényen nyílnak. Csonthéjas termései óriás, 30-40 kg-os fürtökben érnek. Az érett datolya puha gyümölcshúsa magas cukortartalmú, B-vitaminban, ásványi sókban gazdag. Az étkezésben azért is játszott nagyon fontos szerepet, mert különösen jól tartósítható és sokféle módon feldolgozható, kalóriadús táplálék. Frissen vagy napon szárítva, vagyis aszalva fo-

gyasztják, de kását is főznek belőle. Megszárítva datolyalisztnak őrlik meg, magját pörkölve pótkávének fogyasztják. Felfőzve édes, cukorpótló szirupot, „mézet” készítenek belőle. Szirupját hurutos betegségek kezelésére és hashajtóként alkalmazzák. A pálma minden részét hasznosítják, leveleiből kerítés, törzséből ház készül, rostjából kötelet, szőnyeget fonnak.

A sivatagban is viruló pálma az ókorban közkedvelt motívum volt, mint a termékenység, a születés és az élet szimbóluma. Az egyiptomi és babilóniai falfestményeken a leggyakrabban ábrázolt növény volt, az iszlám kultúrában egyeduralgó helyet foglal el. A Szentföldön különösen a Jordán völgye volt híres pálmálgéteiről. A keresztény kultúra jelképrendszerében a pálma a halálón aratott győzelem, az öröm kifejezője lett.

Közmondásként is szoktuk használni: „Teher alatt nő a pálma” (*Sub pondere crescit palma*) arra utal, hogy a megpróbáltatások edzik az embert az élet nehézségeinek az elviselésére, ahogy a pálma is állva marad a legnagyobb sivatagi viharban is. Isten minket sem terhel erőnkön felül. A közmondás másik jelentésszintje, hogy a dicsőséget, a „palmát” csak akkor érzük el, ha megdolgozunk érte.

Az Újszövetségben legfontosabb megjelenése virágvasárnaphoz köthető, amikor a nép pálmaággal üdvözölte a Jeruzsálembe érkező Krisztust, nem sejtve, hogy a várva-várt Messiás pár nap múlva a keresztben fog meghalni, majd következő vasárnapra feltámadni. A pálmaág itt a győzelmi ünnep, a dicsőített király szimbólumaként szerepel. A virágvasárnapi, pálmaággal örömmujongásban kitörő nép képével teszi fel nekünk Isten a kérdést: vajon mi mennyire vagyunk állhatatosak a hitben, tudunk-e szélviharoknak is ellenállni, karcsú, de szívós, bőven termő pálmafává válni Isten országában?

LŐRINCZ ISTVÁN, MAROSVÁSÁRHELY

Találkozásom a szívinfarkttal – tudósítás a betegágyról

„Isten a mi szabadító Istenünk, az Úr, a mi Urunk, kihoz a halálból is” (Zsolt 68,21)

Ezt az Igét adta az Úr az intenzív osztályon nekem. Szinte pontosan 1 évvel ezelőtt megírtam a „Találkozásom a koronavírussal” című emlékező írásomat, s akkor nem is gondoltam, hogy 1 év múlva a szívinfarkttal is találkozni fogok. De találkoznom kellett, bár ezt a találkozást nem óhajtottam, nem vártam, soha nem is gondoltam, hogy erre is sor kerül. Azért nem gondoltam, mert előtte nagyon jól éreztem magam. A tavaly télen egy 94 napos fogyókúrával, bőjtellel meg tudtam jó pár plusz kilómtól szabadulni, s így megkönnyebbülve nagyon jól éreztem magam, sokat mozogtam, sportoltam. Szeptemberben még egy kedves barátommal megmásztuk az Istenszékét, ami közel 30 kilométeres túra volt. Derült égből villámcsapásként ért így ez az esemény.

November 14-e vasárnapján, frissen, kipihenve, boldogan ébredtem, készülve arra, hogy épp Jézus Krisztus feltámadásáról prédikáljak, hisz ez volt soron, mivel 3 éve a János evangéliumát prédikálom végig sorozatban. Már az ágyban elolvastam a prédikációt, amit mindig napokkal azelőtt szóról-szóra füzetembe leírok, majd tusoltam és kezdtem felvenni szolgálati, fekete öltönyömet. Ekkor égést éreztem a mellem táján. Hirtelen azt gondoltam, hogy a savam jön fel, néha ez meg szokott nálam történni, bár csodálkoztam, hisz semmi olyat nem ettem, ami ezt kiválthatta volna. Ekkor elindultam a segédlelkési lakásból a templom felé. Pár perc, pár száz lépés után mellemre is nyomás nehezedett, gyengeséget éreztem, kivert a hideg veríték is. Nekem még máskor is volt ilyen, igaz enyhébb formában, gondoltam hogy elmúlik. A buszmegállóban le is kellett ülnöm, ilyen még velem soha nem fordult elő. Ott megpihenve, kissé jobban kezdtem érezni magam, az irodába érkezve mondtam a szolgatársamnak, hogy nem vagyok jól, de ő se sejtve rosszat, valami ilyesmit mondott: Te ha felmész a szószekre, minden bajod elmúlik. Felmentem, prédikáltam, utána sokan mondták, hogy ez valahogy más volt, bizonyára hiányzott belőle a szokott tűz, lelkesedés, az arcom is nagyon sápadt lehetett. Ebéd után megpihentem, este is szolgáltam, mivel másnap egy hétre Magyarországra készültem csendes hétre, s ezért úgy egyeztünk szolgatársammal, hogy ezen a vasárnapon mind a kétszer én szolgállok. Este be is pakoltam a bőröndöm, de éjjel arra ébredtem, hogy lázam van és izzadok. Ekkor azt gondoltam, hogy újra covidos lettem, s ha igen, akkor nem indulhatok Magyarországra. Ezért reggeli után elmentem egy közeli klinikára tesztet csinálni, boldog voltam, hisz az ered-

mény negatív lett. Akkor most nyugodtan indulhatok a 400 kilométeres útra. De ott benn, most már tudom, hogy a Szentlélek, vagy egy angyal azt súgta: azért kellene egy EKG-t csináltatni, nehogy...

Kedves gyülekezeti tagunk, aki a 2-es „polin” asszisztensnő, segített is soron kívül elvégezni a vizsgálatot. Ráfeküdtem az ágyra, rám tették a műszereket, s ekkor jött az orvos letaglózó, pörölycsapásként rám zúduló mondata. Van egy rossz és egy jó hírem. A rossz az, hogy a szív hátsó, alsó felén egy szívinfarktus történt, a jó az, hogy ha én ezután még prédikálni tudtam, azt jelenti, hogy nagyon erős a szívem és szervezetem. Ezt a pillanatot nem lehet elfelejteni, megdermedtem. Ő már rögtön mondta is, hogy kórházba kell utaljon. – Akkor megyek, hogy összeszedjem a cókómókomat, s utána megyek. – Maga meg sem mozdulhat, hisz életveszélyben van. Ha a vérrög megmozdul, azonnal meghal, máris hívom a mentőt. Azonnal hordágyra tettek, s már vittek is le a lifttel a földszintre, ahova már megérkezett a szirénázó mentő, amibe betoltak és rám is kapcsolták a gépezeteket. Arra gondoltam: hányszor húztam én is félre az autómmal a szirénázó mentők előtt, de hogy én is egyszer benne fekszem, erre soha nem gondoltam. A mentősök közül az egyik megismert, s mondta, hogy *Bányai Zoltán* a kollégája, aki nálunk presbiter. Mondtam, hogy még főgondnokunk is volt, örültem, hogy nyíltan beszélt egyházi szolgálatáról, hitéről. A sürgősségi osztályra érkezve, lehúzták ruháimat, ekkor jutott eszembe először az Úr Jézus, akiről sokkal durvább kezek tépték le a ruhákat. Azonnal betették a branült, vért vettek, vizsgálatokat végeztek, adataimat felvették. Ekkor jött az első angyal, a testvérem gyülekezetéből Bíró Piroska főnővér, akinek testvérem időközben telefonált, ágyam fölé hajolva mondta: ne nyugtalanodj, mert az ő osztályukra kerülök. Ilyenkor óriási dolog egy ismerős arc, egy kedves, biztató szó, bátorítás, hisz az ember magát teljesen kiszolgáltatottnak, tehetetlennek érzi. Akik már voltak ilyen helyzetben, azok tudják, hogy ez mit jelent, de számomra ez teljesen új dolog volt. Humorom azért nem hagyott el, s miközben a mozgó ágygal tologattak, mondtam, hogy utoljára 60 éve volt ilyen jó dolgom, amikor drága édesanyám a gyerek kocsihoz tologatott...

Innen az intenzív osztályra kerültem, ami számomra maga a pokol volt. Hisz rám kapcsoltak vagy 6 elektródot, vérnyomásmérőt, pulzusmérőt, a gépek állandóan pityyegnek, sípolnak, az állítólag 32 000 eurós ágyban a matrac állandóan morgó hangot ad, morajlik, amikor minden mozdulatnál

helyezkedik. Mozdulni se szabad, szünet nélkül hozzák az újabb és újabb infarktusos betegeket, sokakat helikopteren. Ekkor kezdtem lelkiileg is feldolgozni az eseményeket, hisz erre eddig időm sem volt. Elkezdtem sírni, aztán megszegyelltem magam, hisz arra gondoltam, hogy most nem sírni kell, hanem hálát adni, hogy az Úr kihozott a halál torkából, de még inkább azért, hogy 63 éves koromig mindig kiváló egészségnek örvendtem, s 38 éven át jó erőben tudtam szolgálni az Urat. Délután folytatódott az angyaljárás, hisz ágyam mellett megjelent Botos Kinga, volt főgondnokunk, kedves barátom felesége, aki hazulról rohant be hozzám, sok szükséges dologgal ellátva, hisz hazulról még nem érkeztek meg ezek a dolgok. Megfogta, szorította a kezemet, ez is felejthetetlen maradt. Később jött *László Levi* kedves pingpongozó barátom, *Nagy Dorottya* volt konfirmandusom, *Csorbai Ági*, volt segédlelkészünk felesége, akik mind ott dolgoznak, hisz a járvány óta senki látogatót be nem engednek. Az egyik jó szóval, a másik gyógyszerrel látva el. Áldja meg őket az Úr ezen tettükért, hisz ezek sokat jelentenek a nehéz pillanatokban. Az is ajándék volt, hogy sógorom felesége, Éva is pont ott dolgozik, ő is sokat segített rajtam.

Első éjszaka alig tudtam aludni, ott reggel 5-kor van az ébresztő, ekkor veszik le a vért, amitől mindig is rettenetesen félttem, de ebben is elszegyélltem magam, hisz arra gondoltam, hogy Jézusnak minden csepp vére kihullt az én bűneim bocsánatáért, én meg e pár cseppet is olyan nehezen adom. Nagyon nehéz enni, inni is, nem beszélve a testi szükségletek végzéséről. Két nap után végre átvittek a „rendes” osztályra, ahol azonban a társaság volt rettenetes: istentelen, tisztátalan beszédű, népünket is gyűlölő emberek közé kerültem, akik lelkiileg is megtettek mindent azért, hogy gyötörjenek, miután megtudták, hogy lelkész vagyok. Én megpróbáltam bizonyosságot tenni nekik, próbáltam szeretni őket, a gonoszt jóval meggyőzni. Amikor szinte egyszerre hazarendedek, imádsággal vettem búcsút tőlük. Ebben is volt felüdülés, hisz még az intenzív osztályon megismerkedtem egy kedves székelyföldi zenetanárral, *Trucza Árpáddal*, vele nagyon összebarátkoztunk, jókat beszélgettünk. Számomra ebben az volt a döbbenetes, hogy mennyire igaz a Káté szava: az ember hit és újjászületés nélkül valóban minden rosszra és gonoszra hajlandó, minden jóra pedig alkalmatlan. Még a halál szélén állva se tud Istenre, bűnbánatra, megtérésre gondolni, a halál torkában is fáraóként keményíti meg a szívét.

ROVATVEZETŐ: DR. SZABÓ ZSOLT

Mai presbiterek

EZ A KÖNYV AZ ÉLET KÖNYVE...

„...Ez lelki kenyér, olvasd szüntelen, táplálkozz vele minden nap, egy életen át, Isten dicsőségére!” – írta apai nagypapám a tőlük (apai nagyszüleimtől) kapott Bibliám első lapjára konfirmációm alkalmából. 1980-at írtunk akkor, 12 éves voltam. Nem sokat értettem ebből. A Szentírás bekerült a mátészalkai otthonunk, a szobám egyik fiókjába. Örültem, hogy túl vagyok a vizsgán, ezután ritkábban kell mennem a templomba.

Szüleink nagy szeretetben, tisztességre, munkára neveltek bennünket, az öcsém öt évvel fiatalabb nálam. Nagyszüleink mellettünk éltek, mindig szerettem velük lenni, tőlük hallottam először Isten szeretetéről, Jézusról, és láttam, hogy meg is élük, amiről beszélnek. Harmadikos gimis voltam, amikor az Úr határozottan szólt hozzám. Nagymamám temetése után voltunk, ültem nagyapámmal szemben a konyhájukban. Felolvasta az Igét, amit utoljára olvastak mamával a kórházban: „*Íme minden kész...*”. „Akkor még nem értettem – mondta –, de most már értem. Mama hazament az Úrhoz, ő nem jöhet vissza, de mi mehetünk hozzá”. Én 17 évesen beledöbentem, hogy papa ezt tényleg hiszi és vallja, tovább lát a szemével, mint én, bizonyossága van az örök élet felől.

Jöttek a hangos, mindennel kevert egyetemi évek. A jó tanuló, jó sportoló éntudatában „veregtem a vállamat”. Negyedéves voltam Budapesten, amikor az unokabátyám esküvőjén az Úr még határozottabban megszólított. Nagypapám néhány igei gondolatot intézett az ifjú párhoz, és az ott olyan volt a számomra, mintha nekem mondt volna. Elhatároztam, hogy komolyan utánajárok ennek a Jézus-történetnek, jelent-e számomra igazi célt, valóság lehet-e az én életemre is. De ha nem, akkor végérvényesen felhagyok vele. A kollégiumban kezembe került egy diáktársam Bibliája, beleolvastam, esténként nem tudtam letenni. Eszembe jutott a konfirmációi Bibliám, amit 10 év után kivettem a fiókomból. Tele voltam kérdésekkel, alig vártam, hogy otthon papával átbeszéljük ezeket. Lépésről lépésre vitt az Úr előre. 1991 húsvétján lelkészünk a Jézus keresztyén alatt álló százados katonai szavait idézte, és magyarázta: *Amikor a százados látta, hogy mi történt, dicsőítette Istent, és így szólt: Ez az ember valóban igaz volt (Isten Fia volt).* Istenkeresésemre – úgy éreztem – pont került. Én is ki tudtam mondani, Jézus az én Megváltóm.

Új emberként mehettem vissza Budapestre. Más, új időszak kezdődött. Az egyetemi ebédlő aulájában megismertem egy végzős hívó srácot, aki keresztyén könyveket árult. Később általa másokat is, kialakult egy összetartó közösség. Vágyunk volt arra, hogy tovább adjuk az örömeinket, bibliakört szerveztünk a koliban. A társaság fele „kereső” volt. Kapcsolatba kerültem a Magyar Evangéliumi Diákszövetséggel, jó előadásokon, imaközösségekben, táborokban növekedhettem. 1992-ben befejeztem az egyetemet, hazatértem szü-

lővárosomba, Mátészalkára. A helyi állami gazdaság tartósítói részlegén laborvezető technológusként kezdtem dolgozni, ami kilenc hónapig tartott, az akkori tömeges leépítéseknek köszönhetően. Valahogy úgy éreztem, hogy nem az iparban a helyem, és Isten új utat nyitott, amikor a városunk mezőgazdasági szakközépiskolájába kerültem nevelőtanári munkakörbe a kollégiumba. Mérnöktanári képesítést szereztem, volt időszak, amikor kémiát is tanítottam, kollégiumvezető lettem.

Lassan 30 éve dolgozok fiatalok között, és úgy érzem, az Úr helyemre állított. Hálás vagyok a munkámért, munkahelyeimért a nehézségek ellenére is. Néhány hete dolgoztam csak a koliban, amikor egy teológus barátom megkérdezte: „*Zoli, mit tanultál már a fiataloktól?*” Sokszor visszhangzik bennem azóta is ez a kérdés, segít, hogy alázattal végezzem a munkámat. A Mátészalkai Református Egyházközség ifjúsági csoportjához kapcsolódva együtt élhettük át a közösségépítés erejét, a nyári szolgálatok, kirándulások örömét. Egy több évtizede fennálló házi bibliakörbe is elkezdtem járni nagyapámmal, aki igeszolgálatokat is végzett, majd később én is bekapcsolódhattam ebbe a szolgálatba. Itt ismertem meg egy kétgyermekes hívó családapát, aki igazi barátom lett. Betekintettem általa családjá életébe, mit jelent a gyakorlatban az Úrral járni, szeretve vezetni. A közös túrázások alatt, majd a gyülekezeti cserkész hittanos táborokban átélhettük: „...hiszen tudjátok, hogy fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban”. A gyülekezeti ifiben találkozhattam azzal a lánnyal (akivel gyermekkorunk óta ismerjük egymást), aki később a házastársam lett (1995). Jó folyamatosan megtapasztalni, hogy a „hármaskötél” egyre erősödik, ahogy telnek az évek. Két gyermekünk született, Ádám és Éva, mindketten egyetemisták. Jó azt látni, hogy ők is egyre inkább az Úrral járva akarnak növekedni. Az élethelyzeteiket közösen átbeszélve együtt erősödhetünk a nehézségek, a próbák között. 2008-ban az újonnan alakult Kertvárosi Református Gyülekezetbe csatlakoztunk, ahol később presbiternek választottak. Évekig az ifjúsági munkában vettem részt segítőként, majd a férfiközösségünkhöz (Dávid Férfisátor) csatlakozva igeszolgálatra is felkértek. Nagyon jó együtt megtapasztalni a közösség bátorító erejét, hordozni egymás imatémáit, meghallgatni a testvért!

„Az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdüli” (Péld 11,25).

Kívánom, hogy így legyen a 2022-es évben minden presbiter testvérem életében, a családjában és a gyülekezetében!

Lengyel Zoltán, presbiter
Kertvárosi Református Gyülekezet Mátészalka

Tíz nagyon nehéz nap után elhagyhattam a kórházat, mivel Isten kegyelméből a vérrög eltűnt a szívemből. Január 6-án lesz a mágneses rezonancia vizsgálat, érfestés, amikor kiderül, hogy kell-e értágító gyűrűt helyezni a szívembe. Feleségem, családom nagy szeretettel fogadott és ápol azóta is. Nagyon sokat jelentett az is, hogy tudtam:

százak vagy talán ezek imádkoznak értem itthon és külföldön egyaránt. Jólesett szolgatársam, a presbiterek, barátaim érdeklődése, szeretete, hogy olyan sokan kívántak mihamarabbi felépülést, gyülekezetbe való visszatérést. Most az elengedés művészetét tanulom, azt, hogy mindent le kell tegyek az Úr kezébe, hogy megadással várjak az Úr

szabadítására, vezetésére. A jövőt nem ismerem, nem tudom, hogy mikor tudok újra szolgálni, valamit is tenni a gyülekezetért, családomért. Egyik lelkész barátom elküldte *Túrmezei Erzsébet* azon versét, amiben arról van szó, hogy most semmit se tudok tenni, csak ennyit: engedjem, hogy szeressen Isten.

DR. HARDY F. GÁBOR

SZÉP REND, A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ ALKOTMÁNYÁRÓL ÉS KORMÁNYZÁSÁRÓL VI.

„Isten ezt felelte Salamonnak: Mivel ez a szíved vágya, és nem gazdagságot, vagyont vagy dicsőséget kértél, nem is gyűlölöd életét vagy hosszú életet, hanem bölcsességet és értelmet, hogy kormányozni tudd népemet, amelynek a királyává tettelek” (2Krón 1,11)

Átnéztük már az egyházközségek, egyház-megyék, egyházkerületek felépítését, működését, most nézzük meg ugyanezt a Zsinat vonatkozásában.

Egyházunkban a Zsinat törvényhozó és legfőbb intézkedő testület. Intézkedései során irányelveket hoz, fenntartja az Egyházi Közalapot, Lelkészi Nyugdíjintézetet, határoz oktatási, és egyéb intézmények létrehozásáról, irányításáról, felügyeletéről, dönt az istentisztelet, a lelkészképzés, a lelkészi vizsgák rendjéről, megválasztja saját tisztségviselőit, a tábori püspököt, a Zsinati Tanács és a bizottságok tagjait, határoz a Zsinati Hivatal működéséről, és amennyiben szükséges, fegyelmez az egész Magyar Református Egyházat érintően.

A Zsinat 80 tagját a presbitériumok választják, további 20 tag pedig tisztségénél fogva már a zsinati tagságot is elnyeri. Ők az egyházkerületek püspökei és főgondnokai, lelkészi és presbiteri főjegyzői, a protestáns tábori püspök vagy helyettese, a zsinati tanácsos, a jogtanácsos, valamint az Országos Református Gyűjteményi Tanács elnöke. Tanácskozási joggal vehetnek részt azok az esperesek, egyházmegyei főgondnokok és a zsinati hivatali osztályvezetők a Zsinat ülésein, akik nem zsinati tagok.

Az újonnan megnyílt Zsinat istentisztelettel kezdődik, majd a mandátumok megvizsgálása után megválasztja lelkészi és világi elnöket, alelnökeket, jegyzőit, a Zsinati Tanács tagjait, majd megválasztja a zsinati tanácsost, jogtanácsost, a bíróság és a bizottságok tagjait, a Gyűjteményi Tanács elnökét. Zsinat **háznagyi** teendőit a zsinati tanácsos látja el.

A **Zsinat Elnöksége** nevezi ki az Elnökségi Tanács és az érintett szakbizottság javaslatára az MRE intézményeinek vezetőit, a Zsinati Hivatal osztály-, és irodavezetőit. Határozatképességhez tagjainak legalább a kétharmada szükséges.

A Zsinat szakmai tanácskozó, véleményező és döntéshozó szervei a **bizottságok**, melyek munkáját az Elnökségi Tanács egy-egy tagja felügyeli.

Két zsinati ülés között az időközi feladatokat a **Zsinati Tanács** látja el, így intézkedik a Zsinat határozatainak végrehajtásáról, ápolja az ökumenikus kapcsolatokat, állást foglal jelentősebb világi kérdésekben, intézkedik a Zsinat működéséhez szükséges előmunkálatok kapcsán, kiemelten az egyes intézmények, ágazatok jelentései vonatkozásában, megállapítja az intézmények költségvetését, határoz a közalapi és egyéb járulékok, tehervállalások kérdésében, megállapítja a Zsinat Hivatalának SzMSz-ét, és határoz minden egyéb olyan kérdésben, melyben dönteni szükséges a Zsinat két ülése között.

A Zsinati Tanács tagjai az egyházkerületek püspökei és főgondnokai, és a Zsinat által saját kebeléből titkos szavazással választott tíz lelkészi és tíz nem lelkészi képviselő, továbbá a zsinati jogtanácsos.

A **Zsinat Elnökségi Tanácsa** az MRE egészét érintő ügyek intézésének irányítója, tagjai az egyházkerületek püspökei és főgondnokai, elnöksége a Zsinat elnöke és főgondnoka.

A **Zsinat Elnöksége** képviseli az Egyházat mind az egyházi, mind a világi intézmények felé, belföldön és külföldön egyaránt. Jogosult összehívni a Zsinat valamennyi testületét, ellátja az utalványozási feladatokat. A zsinati tanácsos által vezetett **Zsinati Hivatal** végzi a Zsinat hatáskörébe tartozó feladatok ügyintézését.

Általános **veszélyhelyzet idején**, hasonlóan az állami intézményekhez, a Zsinat testületei is jogosultak elektronikus kommunikációs eszköz útján tartott üléseken döntést hozni.

„Adj azért nekem bölcsességet és értelmet, hogy tudjam ennek a népnek az ügyeit intézni. Különben ki tudná kormányozni a te nagy népedet?” (2Krón 1,10)

KÁLVIN A REFORMÁCIÓ LENGYELHONI TERJESZTÉSÉÉRT

Az Úr 1555. esztendejében, december 29-én, genfi reformátorunk rövidebb levelet ír *Microwi Agnes Dluska* grófnőnek a Krakko melletti *Iranovicba*, aki mindkét fiát Zürichbe küldte, hogy ott református nevelést kapjanak. Kálvin köszönetet mond a grófnőnek igazán evangéliumi anyai szeretetéért, aminek híre nem csak Lengyelország szerte ismert, hanem már Genfig is eljutott. Fiainak Svájcba küldése mutatja a grófnő eltökélt szándékát, hogy az ifjak hazájuk javára ismerjék meg Krisztus tiszta tanítását és a tiszta kegyességet, keresztyén életgyakorlatot. „Testvéreink Zürichben mindent megtesznek azért, hogy reményeidnek és kívánságodnak eleget tegyenek. Én is azon leszek, ha Zürichbe megyek, hogy szorgosan biztassam őket, nehogy csalódást okozzanak Neked” – írja Kálvin a grófnőnek. Hangsúlyozza, a reformáció világosságának terjesztése céljából milyen fontos Lengyelhonban a kis házi gyülekezetek létrehozása. „Legnemesebb Úrnő, arra kérem az Urat, tegyen Téged állhatatossá, hogy napról-napra gyarapodjál Isten ajándékaiban! Kálvin Jánosod”. (Dr. Békefy-Röhrig Klaudia, forrás: *Johannes Calvins Lebenswerk in seinen Briefen, II. Band, Tübingen, 1909, p. 122*)

D. SZABÓ DANIÉL

A KOREAI KERESZTYÉNSÉG A TÖRTÉNELEM VIHARAIBAN, A SZOLGÁLAT ÚTJÁN (II.)

Előző lapszámunkban Koreáról adtunk rövid, lexikális jellegű tájékoztatást, illetve arról, hogyan került a Koreai Presbiteriánus (református) Világmisszióval kapcsolatba Szövetségünk cigánymissziója, mely ma már Zsinatunk által is befogadott, gondozott és kiemelten számon tartott szolgálat.

Összességében és részleteiben is szinte mindenki hallott gazdasági eredményeiről és arról, hogy a világ 11. legjelentősebb gazdasági erejét képviselik. (Legismertebb ipari egységeik a 6 autógyár. A helyben eladott kocsik általában a garanciális idő lejártáig maradnak az országban. Továbbá a 6 hajógyár, az ömlesztett jellegű árukat szállító, legnagyobb kapacitású hajók, illetve az elektronikai és informatikai területük.) Nekünk itt csak a legfontosabbra van még helyünk: az elmúlt mintegy 120 évben a koreai társadalmi, politikai helyzet és benne a keresztyénség rövid ismertetésére, csak pontokba szedett érintésére.

A már korábbi katolikus missziói kezdeményezések után 1884-ben és a következő évben amerikai presbiteriánus, majd metodista misszionáriusok ismertették meg az evangéliumot a koreai néppel. A nagy nemzetközi világot tájékoztató koreai kézikönyv így foglalja össze egy jelentős mondatban az egyháztörténeti eseményt: **„A protestantizmust nemcsak mint hitigazságot fogadta el teljes szívvel és nyitottsággal a koreai nép, hanem annak minden politikai, társadalmi, nevelési, oktatási és kulturális szempontját is”** (Facts about Korea, 2009, Seoul). Jellemző, hogy szervezett lelkipásztori szolgálataik az ipar, a vasút, és – legjelentősebben – a honvédség kötelékében is jelen vannak.

Ebben a folyamatban mind a missziói megszólítást, mind a lelki fogadtatást robbanásszerű nagyságrendben kell elgondolnunk. 1907-ben már óriási ébredés tört fel országszerte (Million Movement). Japán 1910-ben szállja meg Koreát azzal a szándékkal, hogy innen indítsa el Kína meghódítását. Tehát szinte egy időben tört be két ellentétes erő egy nemzet életébe. A

keresztyénség így egyszerre birkózik az ősi sámánizmussal, a Koreában meghatározóan jelen lévő buddhizmussal és részben a konfucianizmussal is. A japán megszállást úgy tudjuk elképzelni igazán, ha tudjuk, hogy egyszerre akarta teljesen birtokolni és eluralni a nemzetet katonailag, közigazgatásilag, nyelvileg és oktatási területen is, majd végül a japán shinto kultusz vallási gyakorlatát is rákényszerítve. De az erőszak alkalmazásával együtt közben a megnyérés útján egyházi emberek beépítésével is segíteni kívánta célja elérését. Együtt volt ebben a gyakorlatban a későbbi hitleri és sztálini módszerből minden. A nemzet részéről pedig két feltörő, és megtorolt szabadság-küzdelem is (1911. és 1919.). Végül a shinto oltárokat japán katonák a templomi alkalmakra is bevitték, követelve a császár előtti meghajlást és imádatot, az ellenállók pedig agyonlőtték. Ahogyan tudjuk, az atombombát 1945. augusztus 6-án dobták le. Emberi tragédiák tömegének közepette így szabadult föl a már lágerbe összegyűjtött és kivégzés előtt álló koreai egyházi vezetők nagy csoportja is, akik az újrakezdésben munkálkodhattak.

A szabaddáválás öröme nem tartott sokáig. A Szovjetunió az általa ellenőrzött északi részen teljesen modern, gépesített hadsereget állított fel, és 1950. július 25-én bejelentés nélkül rázúdította Dél-Koreára, kínai katonai egységekkel együtt. Dél-Korea 3-5 millió életet veszített a váratlan megszárlásban, minden romban állt, a nép katonai sátrokban lakott és az ENSZ a világ legszegényebb országának jelentette ki őket.

Ami a háború befejezése után történt, az mind a nemzet, mind az egyház, mind a gazdaság és a világmisszió, majd testvéri összefogás részéről Isten csodája volt és maradt.

Csak érzékeltetésül néhány kiragadott adat a folyamatból: 1957-ben 800 ezer protestáns keresztyén volt Koreában. 1968-ban ez a szám 1.873.000-re nőtt, és 1978-ra 5.294.000-re. 1981-re ez a szám 9.076.788-ban jelent meg. Bizonyára ismerős az 500 ezer lelkes pünkösdi gyülekezet híre is, melyet több mint 100 lelkipásztor vezetett

és ezrek gondoztak. 1984-ben Billy Graham-et és szolgáló közösségét már 3,5 millióan hallgatták, részben a tengerparton. Arányaiban ezeknek a számoknak megfelelően nőtt fel az egyházi, teológiai, iskolai intézményrendszer is, és bontakozott ki a koreai világmisszió: a nagy változások után 300 misszionáriust küldött Oroszországba, 300-at Törökországba, és 25.000-et szerte a világba. Jelentős missziói csoport érkezett még Japánba is.

Az első protestáns gyülekezetet – ahogyan már említettük – 1884-ben alapították, 1984-re harmincezerre nőtt a számuk, 2000-re pedig több, mint hatvanezer gyülekezet született. Seoulban található a legnagyobb presbiteriánus, pünkösdi és metodista gyülekezet a világon és a világ második legnagyobb baptista gyülekezet is.

A világ legnagyobb teológiai kollégiumai is itt találhatóak, ahogyan Amerika után ők készítenek fel és bocsátják ki a világba a legtöbb misszionáriust is, és itt voltak eddig a legnagyobb evangéliumi, keresztyén összejövetelek is. A 2000-es években 280 keresztyén teológiai intézmény volt Dél-Koreában és a legrangosabb presbiteriánus teológiákon tizenhatezer diák tanult, még külföldi teológiákon is ezrével tanultak diákjaik. Ázsiában ők az egyetlen, meghatározóan keresztyén nemzet.

Örömmel adnánk tájékoztatást a felnőtt egyházi és különösen teológiai és missziói intézményrendszerekről, akár azok Magyarország is megjelenő szolgálatairól, de sajnos nincs tovább most helyünk erre. Ha valaki ezek után mégis azt gondolná, hogy a dél-koreai keresztyénség egyházi életét, szolgálati területeit nem érik hatalmas támadások, és nincsenek belső küzdelmei, nagyon tévedne. Ők is ismerik jól a szenvedő, a küzdő, és a győzedelmes egyház létformáját, ezek változó és olykor helycserés voltak mind a mai napi valóságban is. Áldjuk az Urat a csodáért, imádkozzunk az erő, a szeretet és a józanság Lelkéért, és Észak-Korea népének, keresztyéneinek fogságból történő felszabadulásáért.

DR. VICZIÁN ISTVÁN

„ÉPÜLETEINKET ÉS KÖZÖSSÉGEINKET HITTEL KELL MEGTÖLTENI...”

BESZÉLGETÉS A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJAS GUDOR KUND BOTONDDAL,
A NAGYENYEDI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE ESPERESÉVEL

2021. december 18-án Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében Magyar Örökség Díjjal tüntették ki *Gudor Kund Botond* gyulafehérvári lelkész testvérünket, a nagyenyedi református egyházmegye esperesét.

Életed állomásai: Balázsfalva, Magyarigen, Gyulafehérvár, Nagyenyed, az egész volt Alsó-Fehér Megye súlyos történelmi örökséget hordoz. Ma mint a történelem szakértő kutatóját kérdezlek: milyennek látod ezt a történelmi örökséget, és ez hogyan határozza meg szolgáltatodat?

– Életem állomásaihoz tartozik Nagyalambfalva, Aranyosgerend, Nagyszeben, Kolozsvár, Budapest, Szeged és Amszterdam is. Ezek a gyermekkor és a fiatalkori tanulás jelentős táborhelyeit jelentették számomra, ahonnan viszont mindig tovább kellett menni. Fehér megye a szülőföldre való hazaérkezés volt. Az otthon az a hely számomra, ahol megtanultam a hitbeli és nemzeti örökséget őrizni, bármi áron küzdeni érte: megmaradni. A lelkipásztori tevékenységemet olyan kötelességként éltem meg, amelyben mindazt, amit tanultam, amivel az Úr megbízott, azt azok javára kamatoztassam, akik szülőföldemen élnek. Mindegyik hely különös és meghatározó üzenettel gazdagította életemet.

Jelenleg Gyulafehérváron szolgálsz, és a nagyenyedi egyházmegyét vezeted. Milyen feladatokat sikerült megoldani, és mik a legfontosabb további teendők?

– Feladat és tennivaló mindig van és lesz. A szolgálat sokrétű, és nagy területen zajló. Elsőrendű feladat az Ige hirdetése. Ez a folyamatosságként megélt szolgálat remélem, hogy közelebb vitte az Úrhoz közösségeinket. Próbáltam ebben hiteles lenni, és magam is úgy élni, ahogy azt hirdetem: megváltásra és egymás-Isten szeretetére szoruló testvért látni közösségünk tagjaiban. Ugyanakkor szellemi és épített örökségünk, történelmünk óvása, gyarapítása és továbbadása jelentős feladatokat ruház rá az erdélyi lelkipásztorra általában. A templomok restaurálása nem csupán a történelmi emlékezet miatt fontos, hanem egy közösség lelki és testi revitalizációja múlhat ezen. Próbáltam Isten segítségével, jó példával és mások segítségével mindezt megvalósítani, Magyarigenben és Gyulafehérváron, Nagyenyeden és Alvincen. Magyarigeni szolgálatom egy háromlelkés gyülekezetben úgy indult el,

hogy pasaréti gyülekezeti tagok, *dr. Molnár Zoltán* segítségével felismerték, hogy életet látni ott, ahol mások csak az elmúlást veszik észre, nem csak az ifjú romantika terméke, hanem igei magatartás. A keveseknek is úgy végzem szolgálatomat, mintha ezekért lennék felelős. Számomra az őszövetség „szent maradék” a mustármagnyi nép, mindig a kezdetet és nem a véget jelentette, hiszen Isten a kövekből is támaszthat fiakat magának. Esperesi megbízatásom eredményének tartom az egyházmegyei székhely kiépítését, a diakónia alapjainak letételét, közösségi rendezvényeink támogatását, rendszeresítését, a PSZ, IKE és nőszövetség munkájának gazdagítását, anyagi alapjainak megteremtését, történelmünk, épületeink őrzését. Épületeinket és közösségeinket hittel kell megtölteni, ez a mindenkorai lelkipásztori feladat: nem maradhatunk csupán egy meszelt falú ház. Ezt szolgálatként élem meg. Ehhez szervesen hozzátartozik nemzeti öntudatunk ápolása és gazdasági alapjainak megteremtése. Ez utóbbi azonban a lelkipásztori munkát meghaladó feladat is egyben. Igyekeztem a mintegy öt önálló kötetemmel igazolni azt is, hogy gyakran elfeledett történelmi emlékeinkkel, ha lehet, egy népet (akár népeket) biztassunk arra a múltra, amely nélkül nincs jövő.

A Presbiter újság olvasóit leginkább az érdekelheti, mi a presbitériumok szerepe ezeknek a feladatoknak a megoldásában?

– Egyházunk önmeghatározása az, hogy zsinati és presbiterianus, ebből kifolyólag egyházjogilag is meghatározottan, jelentős feladat hárul a presbitériumokra. Erdélyben talán a történelmi hagyományok miatt, de a görögkeleti szemléletmód közelsége miatt is, az egyházi viszonyokat gyakorta hierarchikusan és nem szolgatársi viszonyban éljük meg. Igazi egyházvezetői feladatát, akár a gyülekezetben is, mozgósítani és élővé, azaz szolgáló-, és munkatárssá tenni a presbitériumot. Ez fordítva is igaz, a presbitérium felismerve sokrétű gyülekezeti feladatát a szolgálat megélésével segíthet a lelkésznek munkáját elvégezni. A lelkész-presbiter kapcsolat helyes megélése, és a szolgálat gyakorlása az igehirdetés és egyházépítés nemes feladatát csakis összhangban és hivatás tudóan végezheti. Ilyen értelemben egyházmegyénk presbitériumait a találkozók, igei alkalmak, együttlétek segítségével a közös munkára serkentettük.

Milyen viszonyban van a nemzet szolgálata és az Úr szolgálata?

– Erdélyben együvé tartozik. Olyan egyszerű oknál fogva, hogy népünknek anyanyelvén, magyarul folyik az igehirdetés. Amennyiben megszűnik az iskola, és a nép már nem beszél anyanyelvét, szolgálatunk érthetlenné és értelmezhetlenné válik. Emiatt megtisztelő, hogy református és magyar, magyar és református népünket úgy szolgálhatom, hogy ezt anyanyelvemen tehetem. Sosem felejttem el azonban, hogy ezt a keretet – ami adva van – hitvallóvá kell tenni, és nem csak etnikailag meghatározottnak kell látni. Reformátusságunk azonban szolgálat mások fele is, akár más nyelven is. Mindenkinek hirdetni kell az Úr szeretetét, de úgy, hogy ezt leginkább a rád bízott közösség élete igazolja!

Az indoklás szerint a díjat „közösség-védelmező szolgálatodért” kaptad. Hitünk szerint „az Úr pedig körülveszi az ő népét” (Zsolt 125,2). Ezt hogy tapasztalod szolgálatod közben?

– Két igei gondolat vezérel szolgálatomban. Az egyik az, hogy sosem lehetünk a meghátrálás emberei, de mindig azzal a meggyőződéssel kell munkánkat végeznünk – haladnunk –, hogy az elégséges kegyelem tulajdonosai vagyunk. Másképp kifejezve, a közösség szolgálatában bátorságunk és erőnk kell, hogy legyen Krisztusban, még az emberileg-nemzetileg nehéznek ítélt élethelyzetekben is, mert Ő támogat. Sosem mondhatunk le senkiről és semmiről, mert Krisztusban minden ránk van bízva. A lelkipásztori munka örökösét jelent népünk hite, szeretete és reménysége felett, hogy az sose lankadjon. A legtöbb emberben a megalkuvás, félelem és visszavonulás érzése alakul ki a kisebbségi lét megannyi pillanatában. Szolgálatomban mindig éreztem, hogy

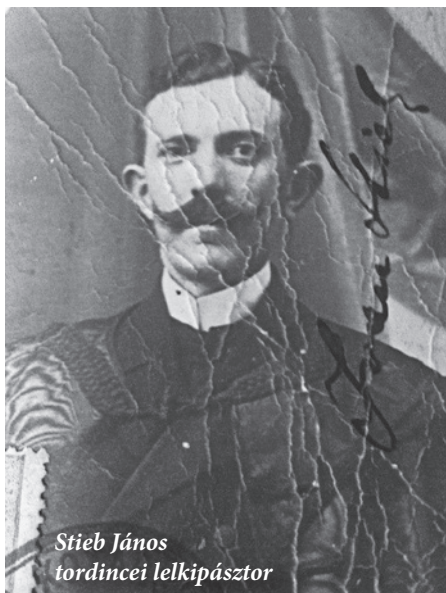
azért tehetek valamit, amitt nem hátrálhatok meg, mert Isten elégséges kegyelme segítségemre és örömmre van. Emiatt végzem Istennek hálával és örömmel szolgálatom.

MARGIT ISTVÁN

REFORMÁTUSOK SZLAVÓNIÁBAN, DALMÁCIÁBAN ÉS BOSZNIÁBAN

A mai Dalmácia és Bosznia vidékein a kereszténység korán terjedni kezdett, később pedig a reformáció eszméi is fogékony talajra leltek. A horvátok ősei már a 6-7. században megtelepedtek a Balkán-félsziget nyugati részén, de egységes állammá csak 925-ben váltak. Még ebben az időben megalapították első püspökségüket. A papság célja – Cirill és Metód tanítását követve – független, szláv rítusú horvát egyház megalapítása, ám Róma nyomására az uralkodó ezen törekvésüket nem támogatta. Ily módon a nyugati katolicizmus befolyása egyre nagyobb lett közöttük.

Stieb János
tordincei lelkipásztor

A 11. század végén az ország elvesztette függetlenségét, és innentől fogva egészen az első világháború végéig Magyarország-hoz tartozott. Bizonyos területei egy ideig a Velencei Köztársaság részét képezték, más területek török fennhatóság alá kerültek. Bécs az oszmán hadak előrenyomulásának megállítására katonai őrvideket hozott létre, szerbeket telepített ide, akiknek feladata a határ őrzése volt. I. László király 1091-ben megalapította a zágrábi püspökséget, majd megjelentek a különböző szerzetesrendek: a ferencesek, jezsuiták, dominikánusok. A 18. század második felében pedig felállt az első ortodox, majd az első görögkatolikus püspökség.

Idővel különböző eretnek, előreformatori mozgalmak jelentek meg, mint pl. a bogumilok (patarénusok), valdensek és a husziták. Közülük különösen a bogumilok tanításai terjedtek el, olyannyira, hogy I. Tvrtko személyében még királyt is választottak.

A reformáció szintén kedvező talajra lelt itt. Először Szlavóniában fogadták be az új

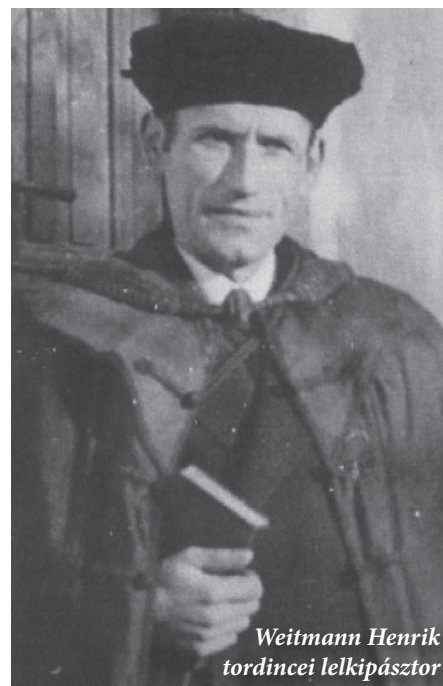
tanítást, ahol Sztárai Mihály, laskói prédikátor hirdette az Igét. A horvátok reformátora, Matija Vlačić Ilirik (Vlasics Máté) az ország belső részében volt eredményes. Rajta kívül Modrus püspökének a neve említendő, aki az Isztriai félszigeten tevékenykedett. A lakosság nagy része lett protestáns, de sajnos az ellenreformáció kegyetlenül végigsöpört, alig maradt fenn néhány gyülekezet.

Horvátország nyugati része a napóleoni háborúk idején rövid időre felszabadult a Habsburgok iga alá, később az 1848-as forradalom idején pedig kikiáltották a Horvát-Szlavón Királyság, Isztria és Dalmácia alkotta Uniót. Ezek a területek a szabadságharc leverése után visszakerültek Bécs fennhatósága alá. Az első világháború végén a Monarchia romjain létrejött a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, ami viszont sem a horvátoknak, sem az itt élő nemzetiségeknek nem hozta el az olyannyira vágyott szabadságot.

Ami az itteni protestánsokat illeti, megtevével, a fennmaradásukért küzdöttek. A 19. század második felében Szlavónia a magyar küldetés érdeklődési körébe került. Főleg Somogyból a jobb megélhetés reményében és a kedvező földáraknak köszönhetően több tízezernyi magyar család települt át ide. Az anyaegyház híveinek lelkigondozását missziós lelkészi állások létesítésével, és magyar tannyelvű iskolák szervezésével próbálta megoldani. A kezdeményezésnek további lendületet adott az a szerémségi eset, amikor Strossmayer, djakovári püspök magyarellenes intézkedéseire válaszul a maradéki és nikincei római katolikusok tömegesen tértek át református hitre. A szórványokkal körülölelt Zágrábban missziói-lelkészi állomást szerveztek, Daruváron és Nagypiszanicán szórványközpontokat alakítottak ki. Jelentős lépés volt még az észéki református gyülekezet és a fumei protestáns gyülekezet „nagykorúvá válása”, a nagy szétszórtságban élő boszniai protestánsok lelkigondozásának elindítása. Ez utóbbi szolgálatban különösen Stieb János, később pedig Weitmann Henrik tordincei lelkipásztorok jeleskedtek.

Az első világháború befejeztével az itt élő magyarság jelentős része visszatért az anyaországba, másokat viszont az új hatóságok kényszerítettek erre. Több gyülekezet megszűnt létezni, jobb esetben szórvánnyá zsugorodtak.

A két világháború között – ha nagy nehézségek árán is – de ezek a kicsiny eklézsiák fenn tudtak maradni. A szórványközpontok lelkészei folyamatosan látogatták a diaszpórában élő protestáns híveket,

Weitmann Henrik
tordincei lelkipásztor

néhány helyen még iskolát is működtettek. A második világháború után azonban az utolsó bástyák is leomlani látszottak: a németeket elűzték, és a magyar lakosság erősen megtizedelődött. Néhány évig még folyt a nagy szétszórtságban elterülő szórványok gondozása, ám a folyamatos asszimiláció és a mindinkább jelentkező lelkészhiány miatt ezek a kis református eklézsiák lassan elnéptelenedtek, épületeik értékesítésre kerültek.

Az ezredforduló előtti időszak társadalmi-politikai változásai további szomorúsággal szolgáltak: a délszláv polgárháború következtében a még működő egyházakat újabb sorscsapás érte, hisz tagjaik közül sokan menekülni kényszerültek, mások áldozatul estek az esztelen öldöklésnek. Amikor a harcok elcsitulnak, némelyek visszaköltöztek, mások viszont új hazában próbáltak meg új egzisztenciát teremteni maguknak. A romok újjáépítése mellett a lelki templom újjáépítése is váratott magára. Amit viszont a polgárháború nem rombolt szét, azt megtette az „öselenség”: a horvátországi reformátusságot három részre szakította, a hívők maroknyi seregét pedig egymás ellen fordította. A konfliktusok mélyek, de nem áthidalhatatlanok. Remény szerint előbb-utóbb felülkerekedik a békességre való törekvés szándéka, és az itteni protestánsok ismét egymásra lelnek.

Irodalom:

Tarczay Erzsébet: A reformáció Horvát-Szlavonországban. Debrecen, 1930.; Makkai Béla: Református küldetés a magyar etnikum peremvidékein. Budapest, 2007.

DR. TÓTH JÁNOS

BŰNÖSKÉNT IS LEHETSZ KIVÁLASZTOTT

Sándor Endre „Sámson, a kiválasztott bűnös ember” c. könyve a gazdag életmű értékes darabja, amelynek főszereplőjét a szerző így mutatja be: „Sámson Isten kiválasztott embere, Isten názírja volt, aki hűsz esztendeig az ószövetségi nép bírója is volt. Ugyanakkor Sámson ember; s talán senki nincs az Ószövetségben, aki a hivatása és a saját emberi vágya között levő feszültségben annyit győtrődne, mint ő”.

A Bírak könyvéből idézett igeszakaszok utáni kommentárok a keresztyén élet sokféle helyzetében és útvesztőiben lehetnek elgondolkodtatóak és eligazítóak. Sámson életének már kezdetében is Isten gondoskodó, könyörülő szeretete mutatkozik meg: a szülők, Mánoah és felesége anyagi híradásban kapták meg az örömhírt, hogy Isten a meddség miatt addig gyermektelen házaspár számára utódot ajándékoz, akit bíraként felhasznál az ellenséges filiszteusokkal szembeni küzdelemben – az ígéret beteljesítését azonban feltételekhez köti. Figyelemreméltó az a folyamat, melyben a házaspár őszinte kommunikációját látjuk: Sámson leendő édesanyja megosztja a hírt férjével és együtt kéri Isten segítségét, tanácsát a gyermeknevelésben. Az édesapa nem könnyen jut el az ígéret félelem nélküli befogadására, nehezen éli meg a kiválasztottságot.

Sámsonnak valószínűleg boldog gyermekora volt, hiszen „megáldotta őt az Úr” –, a serdülőkor azonban már izgalmakat hozott: ráébredt férfi voltára, és a fékezhetetlen vonzalom az ellenséges filiszteusok veszélyzónájába sodorta. Izgalmas életszakasz, veszélyes élethelyzet: vajon hogyan értelmezhető, hogy most is az Úr Lelke volt a mozgató? Az író a Heidelbergi Kátéra hivatkozik: „Isten akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le a fejemről”. Isten üdvtervének állomásai sokszor csak visszafelé tekintve értelmezhetőek. A házasságkötés után az izgalmak fokozódnak: az ellenséges közeg biztonságban szeretné érezni magát, Sámson azonban ravasz kérdéssel próbálja a kényelmetlen ellenőrzést megszüntetni: nehezen megfejtethő talalós kérdést tesz fel. Az őrző szolgálatra kijelölt vőfélyek a feleség ragaszkodását teszik próbára, ami végül eredményre vezet – a talalós kérdés megfejtésében a filiszteus vőfélyek zsarolása legyőzi a házastársi ragaszkodás összetartó erejét. Sámson – természetesnek tűnően –

bosszút áll, és ezzel a bonyodalom fokozódik: a bosszú a következő bosszú forrásává válik, és ebben az áruló feleség is áldozattá válik.

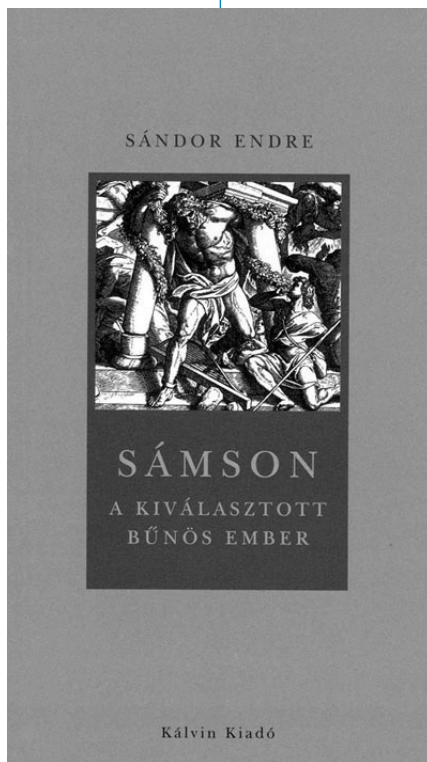
Sámson ezután sem szakítja meg a bosszú-láncot, ami már saját népét is provokálta, és saját magát is veszélybe sodorta. Isten ebben a helyzetben is segítségére siet, és kivételes erejének ajándéka a filiszteusok legyőzését eredményezi: a kiválasztott ember segítséget kap! Egyértelmű, hogy életének, erkölcsi életvitelének legsebezhetőbb területe az asszonyokhoz való viszonya, végzeté is ehhez kötődik: következő házasságában a filiszteusok újra a női ravaszságot próbálják felhasználni, hogy megtudják kivételes erejének titkát.

A házastársi hűség szakítópróbájának a drámája játszódik le, s ebben a kettős élet szomorú következményének, a testi erő és a lelki gyengeség együttállása útvesztőjének lehetünk tanúi. Az erő elvesztésének és a megvakított állapotnak a mélysége újra Isten felé irányítja Sámson szívét, aki meghallgatja kérését, de a visszakapott erő végül az ő maga és vele együtt sok ember halálához vezet. Jónéhány mély gondolat fogalmazódik meg a történetben, melyek szolgáljanak tanulságul az olvasónak: Isten elhívása egész életre szól.

A kiválasztásban Isten áldása generációkat köthet össze. A kiválasztottak életében lehetnek olyan szakaszok, amelyek nehezen – sokszor csak utólag – érthetőek, de Isten minden helyzetben tud jeleket adni. Merjünk önállóan gondolkodni, de tudjunk türelmesen várakozni. Kerüljük a bosszúállást! Nem érdemes kettős életet élni, mert ebből nehéz kilépni. A házasságban való szent élet az emberi élet védelmének intézménye.

A kiválasztottságban Isten a bűnös embert is fel tudja használni, de ez nem teheti felelőtlené az embert! Tudjunk a legnehezebb helyzetekben is Istenhez kiáltani segítségért, de a megtapasztalt kegyelmet tudjuk megbecsülni és bátran tanúskodjunk róla!

A szerző a könyv záró fejezetének végén így imádkozik: „Erősíts minket Sámson élete által is, nyomorult voltát tükörül állítsd elénk, élő hite, beléd vetett reménye pedig legyen példa mindannyiunk számára.”

ÉRDEKESSEGEK HONLAPUNKON

A Szövetség honlapján ajánljuk olvasóink figyelmébe *Derencsényi István* kitűnő előadását a Szövetség 17. Országos Konferenciáján az úrvacsora felfogásáról a történelmi keresztyén egyházakban. Az előadás megtekinthető a www.presbiteriszovetseg.hu/allasfoglalások-tanulmányok lapon, rákattintva az „itt olvasható” szö-

vegre. Ugyancsak ajánljuk ugyanezen a lapon a magyarországi egyházak közös nyilatkozatát a házasság, a család és az emberi méltóság védelmében, olvasáshoz rákattintva az „itt” szóra. A hangfelvétel meghallgatható a címlap „Híreink” rovatának a fenti konferenciáról szóló cikkében megadott felhőből annak URL-jén. (SZS)

PRESBITERKÉPZŐ DEBRECEN-SZÉCHENYI KERTBEN

„...senki sem volt mellettem, mindenki elhagyott...
De az Úr mellém állt, és megerősített...” (2Tim 16b-17a)

A fogságban lévő Pál utolsó levelének utolsó szavait hallottuk. Már nemcsak a mozgásában korlátozott embert látjuk és halljuk, hanem azt, aki az előző igeversék szerint futását elvégezte és elköltözésének, halálának közeledtét várja. A helyszín minden valószínűség szerint Róma egyik börtöne, az idő pedig a Kr.u. 64–65 közötti időszak. Már a Néró császár által elrendelt brutális keresztényüldözés tomboló szakasza véget ért, de ettől még senki sem érezhette magát biztonságban, aki Jézus nevét a szívébe fogadta.

Az egyedülmaradt apostolnak egy könnyűcsepp ragyog a szemében. Készül a halálra. Visszatekint az életére, realizálja jelenét, majd előre tekint; és ebben az előre tekintésben ott van a felfelé néző ember áldott mozanata. Az egyedül maradt ember leghegyesebb magatartását látjuk, bár panaszkodik. Panaszának lényege, hogy egyedül hagyták. Hány ember mellett állt meg és tartott ki missziói útjai során? Hány emberrel és hány gyülekezettel tett jót apostoli küldetésében? Mert sok minden történt ebben a nagyjából 70 évben. Harc, futás, hit; és mindez nem az öncélú rohanás értelmetlenségében, önmaga kiteljesítésében, vagy önmaga megvalósításában, hanem másokért. Ahogyan még a börtönben is másokért könyörgött. Röviden: a hozzá hűtlenekért (Démász), vagy a nagyon elfoglaltakért (Kreszcensz, Titusz), de mégis Istenhez imádkozik és bocsánatáért esedezik. A veszedelmes emberektől pedig óvja a többieket (Alekszandrosz – „ellenállt a beszédeinknek”).

Ma a helyszín a Tiszántúl, Debrecen – kissé romantikusan mondhatjuk, hogy a magyar Sion, s ugyan nem börtönben ülünk, és bilincs sincs rajtunk, de maszkot újra viselünk. A körülményeink igencsak ellenünk szólnak. Kilátástalan vírushelyzet, megszorodó összeesküvéselemletek, izgató nyilatkozatok, jobb lenne ebbe bele sem gondolni; de bele kell. Jobb lenne ebbe bele sem állni, de kell. Gyülekezeteink létszáma a szemünk előtt csökken, persze ezt is meg lehet magyarázni, és ezt is meg lehet érteni.

Amikor a presbiteri szolgálat nehézségeinek hordozásában mutatkoznak az egyedüllétekből fakadó beleszakadás jelei, vajon bűn-e a panaszkodás? Kimondani, hogy „senki sem volt mellettem, mindenki elhagyott”? Az áhítat egyik fontos mondanivalója – személyes értelmezés –, hogy Pál beleütközött Istenbe, Ő megállította és mellé állt. Ha Istent kihagyjuk az életünkben, döntéseinkből, szolgálatunkból, Isten elének áll, mi is beleütközünk és megállásra kényszerülünk. Ebben a megállásban Isten mellénk áll, mi át tudjuk adni Neki életünk irányítását, és így lesz biztosított célba érkezésünk, Jézus Krisztus által!

Pethő-Korpos Orsolya, a Budapest Svábhegyi Református Egyházközség lelkipásztora előadásának témája ez volt: „Szolgáljunk! De kit, miért és hogyan?”

Miért lankad a Testvérek szolgáló kedve? Milyen a megítélése a szolgálati tevékenységnek és magának e szónak a befogadása? A szolgálat kötelezettséggel jár, ezt már nagyon sokan nem tudják vállalni, főképp hosszú időn keresztül. Ezen kérdések megfogalmazásával kezdődött az előadás, melynek gyűjtőpontja: Isten, a teremtés és a mindenség Ura, elküldte Fiát, hogy szolgálja legyen sok bűnös embernek. Jézus Krisztus nem tekintette zsákmánynak és legfőbb erényének isteni voltát. Neki az alázat, a szeretet és a másoknak való szolgálat volt a legfontosabb. A Szentírás szavain nyugvó előadásból megértettük, hogy kinek, hogyan és miért kell Istent szolgálunk, Jézus Krisztus által.

Adj a Isten, hogy elfogadva a Szentlélek vezetését, mi presbiterek valamennyien ilyen lelkiüettel szolgáljuk Urunkat, szolgáljunk az egyházban, a gyülekezetekben és ezáltal szolgáljunk embertársaink javára, Isten dicsőségére. Kérjük el és fogadjuk el Isten segítő, Szentlelke vezető erejét, hogy mindannyian az Ő dicsőségére szolgáljunk! Adj a Isten, hogy így legyen!

Bizonyágtétel is hangzott el. *Széllné Dr. Erdei Irén* és *Széll György*, a Debrecen-Na-

gyerdei Református Egyházközség presbiterei tettek bizonyágot Istenbe és Krisztusba vetett hitükről. A bizonyágtételből világossá vált, hogy Isten végigkísérte, kíséri életünket, gyermekkortól az élet minden pillanatában. Ott állt mellettük a legnehezebb, és a legboldogabb pillanatokban is. Isten velünk van életünk minden útkereszteződésében és, a Biblia révén, útjelzőként, megmutatja a helyes, a követendő utat. Velünk van a próbatételek, a nehézségek, a tragédiák idején és mindenkor mellettünk állva segít átélni, megélni ezeket a próbákat. A bizonyágtétel tanúsága egybecseng az áhítaton elhangzott *kálvini tanítással*: „Ne tartsuk valami hallatlan dolognak azt, hogy ha Isten, miután egy harcban már megállottuk a helyünket, még egyszer próbára tesz. Mert mi nem ama feltétel alatt szolgálunk Őneki, hogy ha Ő bennünket egyszer már, egy napon vagy egy éven át keményen megpróbált, akkor mi már elintéztük a dolgunkat Vele, és mintegy szabadságot kérhetünk Tőle. Sőt ellenkezőleg: minékünk még jobban meg kell acélosodnunk az által, hogy Isten továbbmenőleg is bocsát reánk ilyen próbáltatásokat avégből, hogy hitünket megvizsgálja... Így minékünk is, ha a mi Urunk bennünket egy vagy más módon már meggyakorlatoztatott, készen kell lennünk arra, hogy annál inkább kitartsunk a továbbiakban. És ha úgy látjuk is, hogy Isten nagyon kemény és szigorú hozzánk, sőt valósággal megkettőzi a reánk mért ütéseket, úgyhogy mindvégig és szerfölött szorongattatunk, azt még akkor sem szabad különönsnek tartanunk” (1560. június 1). A presbiter-képző találkozó szeretetvendégséggel zárult. Isten legyen és maradjon gyülekezeteink megtartó, vezérlő pásztora!

Török Csaba Pál

MRPSZ DEM Területi Szervezet Elnöke

A presbiterképző alkalom

a youtube.com csatornán

megtekinthető: <https://www.youtube.com/watch?v=WHYtQitS6ZA>

A Sárospataki Református Teológiai Akadémia bezárására és újra indulására emlékezünk

70 éve sátáni erők zárták be a teológiát, 30 éve pedig – egyházunk 40 éves „pusztai vándorlása” után – Isten hatalma és kegyelme folytán újra indulhatott, gyógyító és építő, történelmi, lelki szolgálatára.

Hálaadásban és elismerésekben gazdag ünnepi együttlétben formálódott meg a Sárospataki Kollégium intézményének 30 évvel korábbi újraindulására történt emlékezés. 2021. december 10-én hálaadó istentisztelettel kezdődött az ünnepi alkalom *Pásztor Dániel*, a Tiszáninnyi Egyházkerület püspöke igei szolgálatával. Egy „kispóféta” hatalmas üzenetét tolmácsolta Lélek szerint püspök úr: „Jó az Úr, erősség a szorongatás idején, és ő ismeri a benne bízót”. Azért maradhattunk meg és azért van reménységünk a jövőre nézve, mert voltak és vannak, akik így hisznek az Úrban...

Az istentiszteleti alkalom keretében hangzott el *dr. Enghy Sándor* rektor úr viszszaetekintő és értékelő előadása is, mely a teológus ifjúság életének, tanulmányainak történelmi mértékek alatti és napi aktualitásban történő elemzését is jelentette. A templomi együttlét kiemelkedő ünnepi pillanata volt két korábbi tudós professzor és dékán: *dr. Györi István* és *dr. Benke György* kitüntetése, gazdag laudációkkal és a Sárospataki Kollégiumért Díj átadásával, melyben Györi professzor úr kedves feleségéről külön is nagy tisztelettel és szeretettel nyilatkoztak meg. Mindez *dr. Füst-Molnár Szilveszter* rektor-helyettes úr mértéktartó és helyénvaló moderálásával.

Ezt követően a Kollégium dísztermében folytatódott az emlékező ünneplés, négy 65 éves aktív professzorunk életének és szolgálatának tisztelgő tanulmánykötetekkel történő megbecsülésével (*dr. Enghy Sándor*, *dr. Fodor Ferenc*, *dr. Dienes Dénes*, *dr. Szathmári Béla*). A rendkívül gazdagon és igényesen, kutatómunkával és számtalan személyes kapcsolat útján is „életre hívott” és szerkesztett kötetek az egész ünnepi

eseménysor tervezésével egyetemben *dr. Szathmári Emília* és *dr. Csorba Dávid* professzorok kiváló és fáradhatatlan intellektuális és szívbéli munkáját dicséri.

A bezárás és újraindulás közvetlen tünemény jelenlétében Dienes professzor úr a vandál pusztítás intézményi és személyi tragédiák sokaságának felidézésével indította meg a közös ünnepi emlékezés új fejezetét, melyben máig fájó sebeket kell kötözgetni. A még Isten kegyelméből jelenlévő korosztályt és nyitási munkálkodást is képviselve *dr. Benke György*, *D. Szabó Dániel*, az első évfolyam képviselőjében *D. Molnár Sándor* egykori hallgató szólalt meg – mindnyájan Isten hatalmára, csodájára és céljára mutatnak rá az események kapcsán. Mindezekben jelentős hangsúlyt kapott a Kollégium és a Teológiai Akadémia egész kárpát-medencei református népünkért, sőt nemzetünkért viselt felelőssége, s közelebről a gyülekezetekkel való kapcsolat – 40 éven át – durván szétszakított egységének további gyógyítása és megerősítése. **Isten gondolata, hogy kegyelméből és hatalma által Jézus Krisztus evangéliumának gyertyafénye legyünk mi is, Európa asztalán is.** Ezen a ponton szabad és kell Presbiteri Szövetségünk részéről is hálás köszönettel megemlékeznünk arról az áldozatos, felelősen átgondolt, a presbiteri szolgálatot és képzést teológiai oktatási, nevelési keretek közé beemelő, nagyszerű kezdeményezésről és áldozatos megvalósításáról, mely a Népfőiskolai Presbiteri és gyülekezeti munkás képzés keretében valósult meg. Ennek gondolata – Szövetségünk elnökségével történt beszélgetésekben és az elhangzott kérések kapcsán (*Balla Tibor* elnök és *dr. Ritoók Pál* főtítkárr testvérünk szolgálatától indulóan) – *dr. Dienes* professzor úr részéről fogalmazódott meg, melyet a Teológiai Kar mindenkori elnöksége és tagjai áldozatos szívvel

magukévá és gyakorlattá tettek. **Mindezzel egyedülálló módon erősítették meg a Presbiteri Szövetség szolgálatának gyülekezeti szándékát és munkáját.** Ennek az egyedülálló kapcsolatnak további erősítése történt *Berényi József* egyháztörténelmi személyiségén és gyakorlati tanszékvezetői munkáján keresztül is, illetve *Pásztor Gyula* spirituális lelkipásztor-tanár úr hűséges és kiváló szolgálatának is.

Mindezek az emlékezések igen gazdagon összegyűlt vendégkör jelenlétében történtek, melyben *dr. Molnár Pál* egyházkerületi főgondnok, esperesi személyiségek, lelkipásztorok, tanárok és diákok vettek részt. Közöttük örömmel ismertük fel már az első percekben *dr. Hörcsik Richárd* professzor urat, országgyűlési képviselőt, *dr. Börzsönyi József* professzor urat kedves feleségével, *Victor István* vallásánár testvérünket, szintén feleségével egyetemben. Köszöntöttük az első évfolyam hallgatóinak (49 fő) egy jelentős csoportját is, akik nélkül el sem indulhatott volna akkor ez az intézmény. Nagy örömmel vettük észre *dr. Domonkosné Hajnalkát*, egyházkerületi székházunk képviselőjében és *dr. Kis Boáz* urat, a Magyar Népfőiskolai Collegium elnökét. Mind rendkívüli szolgálatot végeztek és hatalmas áldozatot hoztak az indulás érdekében. Nagy megtiszteltetést és együvé tartozásunkat jelentette a Debreceni Református Hittudományi Egyetem egymást váltó rektorainak – *dr. Kustár Zoltán* és *dr. Baráth Béla* professzor uraknak és kedves feleségeiknek –, illetve *dr. Györi L. Jánosnak*, a Debreceni Kollégiumi Nagykönyvtár és Gyűjtemények igazgatójának jelenléte. Hasonlóan hálásak voltunk a Károli Gáspár Református Egyetem részéről *Földváriné dr. Kiss Réka* professzor asszony jelenléteért és szolgálatáért, és *dr. Bolvári-Takács Gábor*, a Tokaj-Hegyaljai Egyetem rektorának személyéért is. Alkalmat kell még találnunk arra, hogy sok más támogató személy és közösség szolgálata is megemlékezést kapjon, a mai, ifjabb nemzedékek előtt.

Isten bocsánatát, kegyelmét és áldását kérve az elvégzett és előttünk álló feladatokra, – Bene sperandum de omnis – minde- nek felől jó reménységgel: *D. Szabó Dániel*

KÁRPÁTALJA: MEGEMLEKEZÉS A GULÁGRA VITT LELKIPÁSZTOROK EMLÉKMŰVÉNÉL

2021. november 26-án szűk körben emlékeztek meg a Kárpátaljai Református Egyház püspöki hivatalának munkatársai a sztálini terror ideje alatt málenkij robotra elhurcolt református lelkipásztorokról. Zán Fábrián Sándor püspök igei üzenetében elmondta, hogy mind azok a lelkipásztorok,

akik nem tértek vissza, és azok, akik visszatértek, igazi példává, hőssé váltak a számunkra. Ők a légerek iszonyatos körülményei között is felfelé, a mennyei Atya felé tekintettek, és nem adták fel a harcot, bizonyosságot tettek a megváltó Krisztusról még a leg-

nehezebb időben is. Amikor bántották őket, ők imádkoztak, amikor ütlegelték őket, ők nem átkozódtak. Hitték, hogy Istennél van az igazi ítélet. Az emlékmű, a beregszászi székhelyű református püspöki hivatal kertjében emlékeztet bennünket szolgatársainkra és az ő szenvedéseikre a kezdetet, az életet, az életbe belemaró bűnt és az újjászületést jelképezi. Isten életet ad nekünk, de bűnösök vagyunk és a magunk erejéből nem szabadulhatunk bűneinktől, ezért elküldte Krisztust, hogy megmenten bennünket a kárhozattól. Ezt hirdették elődeink akkor, amikor elhurcolták őket, és így tudtak szembenézni a halállal, elviselni és túlélni a szörnyű megpróbáltatásokat.

Gulácsy Lajos nyugalmazott püspök volt az, aki hazajött a haláltáborból, ezekről még személyesen is bizonyosságot tudott tenni élete végéig. A megemlékezés koszorúit a hivatal munkatársai helyezték el, leróva kegyeletüket. (Forrás: reformatus.com.ua)

MIT TEHETEK AZ ELNÉPTELENEDETT TEMPLOMOK, S AZ ELFOGYÓ GYŰLEKEZETEK MEGMENTÉSÉÉRT? (I. RÉSZ)

„Ami most történik, már régtől megvan, és ami következik, az is már régen megvolt; és Isten visszahozza, ami elmúlt.” (Préd 3,15)

Ha erős a hited, szívedben pedig szeretet, és tenni akarás van:

– Maradj egyházközösség örökös tagja, vállalj külső egyháztagságot, és részt a vallásturizmusban.

– Mikor? Azonnal.

– Hogyan? Tartsd élő kapcsolatot anyaegyházaddal, keress elfogyó gyülekezetet, létesíts távkapcsolatot, s akár egyénileg – de még jobb, ha – gyülekezetteddel felkeresed őket.

– Milyen áron? Önmagad adod, a legnagyobb értéket.

– Miért? Református vallásunk, történelmi egyházunk, nemzetünk megmaradásáért.

– Meddig? Életed végéig.

A kiüresedő templomok, s az egyre fogyatkozó gyülekezetek megmaradásának kérdése régóta foglalkoztat. Történelmi és gazdasági okokból sokan elköltöznek felmenőik lakhelyéről, s még jelképesen sem tartják fenn egyháztagságukat, pedig lassan már száz éve, hogy Reményik Sándor (1890-1941) a „Templom és iskola” című versében megkongatta a vészharangot, s útmutatást is adott:

„Kicsi fehér templomotokba/ Most minden erők tömörülnek./ Kicsi fehér templom-padokba/ A holtak is mellétek ülnek./ A nagyapáink, nagyanyáink,/ Szemükbe biztatás vagy vád:/ Ne hagyjátok a templomot,/ A templomot s az iskolát!”

Kedves Testvérem! Hidd el: dolgoz van ott, ahová születted! Megtapasztaltad-e már, hogy hazalátogatva, milyen jó érzés, ha a templomod padjába beülve megsírogatod azt a helyet, ahová nagyapád, dédapád az énekes könyvét tette? Vagy, ha temetőben jársz, csak kapkodod a fejed, ki-mindenki szól hozzád.

Ha más gyülekezetbe kerültél, maradj tagja az „otthoninak” is, ahová mindig hazamész. Tartsd meg egyházi tagságodat, osztozz az egyházi teherviselésben, és add meg az önként vállalt egyházi hozzájárulást!

A 2021.12.12-i Reformátusok Lapjában a baranyai szórvány lelkeszeinek gondjairól, az elfogyó gyülekezetekről olvasok. Bereczky

Ildikó református lelkipásztor elmondja: „Hogyha valaki belép egy elnéptelenedett, vagy elcigányosodott falu kazettás református templomába, megnyílik előtte a világ. Mert ezeknek a falvaknak a templom körül különös szellemisége van. Arra jutottunk, hogy azért sem szabad lebontani üres templomainkat, mert a templom nélkül megszűnik egy-egy település jellege – függetlenül attól, hogy hányan és kik laknak benne. A templomnak kisugárzása van, még romjaiban is. Tudat alatt is hat az emberre.”

Baj van a déli országhatár túloldalán is – a mára szinte csak szerbek által lakott – a nyugat-bácskai Délvidéken, például Zomborban, az egykori Bács-Bodrog vármegye székhelyén. Elfogyóban van a gyülekezet. A templom ajtaját kinyitó és a parókia rég lehúzott redőnyét felhúzó, helyben élő szolgálattelévő hiányában, az enyészetre bízott építményekre milyen sors vár? – a város legszigorúbban vett központjában.

Összefogással mind falun, mind városban a parókiát fel lehetne újítani, vendégházként lehetne használni, fenntartani. A templom nem csak ünnepi alkalmi istentisztelet, de keresztelező, esküvő, hit-tudományi tanácskozások és hasonló egyházi rendezvények színterére lehetne. Mondhatjuk, vállalkozásként működne. Ez nem idegen egyházunktól, mivel a falunkban, Székelyföldön, a háború előtt az egyház földjén, s erdejében az egyháztagok gazdálkodtak, a lelkész irányítása alatt, hogy fenn tudják tartani az egyházközösséget.

Ilyen módon meg lehetne menteni a templomot, s a parókiát, amiben segítséget nyújthatnának az elszármazottak, ha fenntartanák egyháztagságukat, valamint a külső egyháztagok.

Van erre példa? – és hogy működne a külső egyháztagság? A választ a következő lapszámban olvashatjátok.

Biró László

pótpresbiter, Dorog

E-mail: biro.laszlo.rg@gmail.com

(Folytatása következik a 2022/2. számban.)

A JÓISTEN SZÓLÍTOTTA MEG, ANGYAL SZÓLOTT?

A mi kisközépső fiunk, *Vajk Máté* az orvoslást választotta hivatás-ként. A természetet, a biológiát nagyon szereti, akárcsak a legnagyobb bátyja, de belátta, hogy e szeretetből megélni bizony nagyon nem könnyű. Elfogadta tanácsunkat, hogy válassza az orvosit, s azután még lehet kutató biológus is.

Már az egyetemi évek alatt megszerette a gyógyítást, s rájött, hogy a Jóisten ide rendelte, e hivatással kell szeretettel szolgálnia embertársait. Szereti a betegeket, a betegek is szeretik őt, nem csoda hát, hogy belgyógyász szakvizsgáját követően nem sok évvel, máris rábíztak egy osztályt, mégpedig a Covid Osztály vezetését az Irgalmasrendi Kórházban.

Osztálya a Belgyógyászat, de ebben az évben most már másodszor is aktív a Covid Osztály, s annak vezetését minden esetben a *Hardy Vajk Máté* doktor úrra bízták.

E néhány bevezető gondolatot el kellett mondanom, hogy történetem érthetőbb legyen.

Néhány hete történt, hogy Vajk Máté, advent második hetében ügyeletes volt, s éjjel, mikor már kicsit fáradtnak érezte magát, átment a kórház másik épületébe az automatából egy üdítőt, frissítőt venni. Miután bedobta az érmét, s a gép mozgásba lendült, néhány pillanatra kikapcsolt, majd újra be-ki kapcsolt, s ezt megismételte néhányszor. Logikusan azt gondolhatnánk, hogy a masina zárlatos, e gondolat a kézenfekvő, azonban egy orvos gondolatvilága, pláne egy kórházban egészen más.

– Az automatához oda-vissza léptem, s eszerint ki-be kapcsolt – mondta Vajk. – Azon gondolkodtam, mekkora az esélye, hogy a gép érzékeli jelenlétemet, s arra a következtetésre jutottam, hogy semmi. Itt valami másnak kell történnie. Üzenet. Ez az egyetlen logikus magyarázat. Ebben most már biztos voltam. De honnan, kitől, mi az üzenet, töprengtem. Mert a géptől kapott jelekből szinte azonnal tudtam, valami történt, és az üzenetnek a technika csupán eszköze.

– Honnan kaptam az üzenetet? Töprengtem tovább. Egy lélek szólt közvetlenül, ki most hagyta el a testet, egy Angyal, vagy az üzenet még magasabbról, Magasabbtól jött?

– Ekkor már tudtam, biztos voltam benne, hogy valakinek szüksége van reám. De kinek? Hogyan tudjam ezt meg? – Kinéztem az ablakon. Esetleg baleset történt, valaki belehajtott az árokba, s így akart figyelmeztetni, kérni segítséget, vagy egy kismama nem jutott el a kórház ajtóig, a falnak támaszkodva, várakozik megriadva? Odakint az utcán békeség volt és csend.

– Az automatához közel van egy belgyógyász osztály. Nem a miénk, nem ott dolgozom, nincs sok közünk hozzá, csupán néha besegítünk, mint ahogyan kórházban teszi ezt minden doktor, ápoló, nővér, besegítünk egymásnak, ahol szükséges.

– Erre, a belgyógyász osztály felé mentem, nem sietve, mivel fogalmam sem volt, mit kell tennem, bár teljesen biztos voltam még mindig, valakinek szüksége van rám. Mikor az osztály folyosójához értem, hirtelen feltárult egy kórterem ajtaja, s a kilépő nővér rám nézve csak ennyit mondott:

– Újjáélesztés kell azonnal! – s már sietett is tovább a telefonhoz.

– Én a nővérpultnál álltam ekkor, ahová minden gondolkodás nélkül tettem le az üdítő flakonomat, gyors léptekkel ott teremtem a kórterem ajtajában, s anélkül, hogy körülnéztem volna a több ágyas kórteremben, ahhoz a beteghez léptem, akinek szüksége volt rám. A szív mindössze néhány ütemet hagyhatott ki, mikor én a szívmaszsaszt megkezdtém. Így az agyban még semmilyen károsodási folyamat nem kezdődött meg.

– Közben bejött az osztályról néhány ápoló, kik utasításomra szakszerű segítségemre voltak. Nem gondolkodtam azon, az újjáélesztő csapat élén az aneszteziológus orvossal – mert ez a folyamat egy nem kis tagú személyzet együttes, sikeres munkája lehet csak –,

mégsem gondolkodtam azon, vajon mikor érkeznek már. Csak tettem a dolgom, és egy pillanatig sem kételkedtem, hogy a lélek visszajön, sőt talán már vissza is jött a testbe, nekem ezért kellett idejőnnöm, ebben kellett közreműködnöm.

– Utólag megtudtam, hogy kerek öt perc telt el, mire a megfelelő szakorvos a szükséges felszereléssel, és segítő személyzete megérkezett. A késés nem az ő hibájukból történt, sok minden összejött, egyidőben történt, amiért előbb nem érkezhettek, de ez felróható senkinek nem volt.

– A beteg szívének működése helyreállt, s időközben teljesen felépült, elhagyhatta már a kórházat, és a szép karácsony ünnepét már szeretivel, családjával töltheti.

Vajk a története elmondásának végén még hozzátette:

– Ha egy szív öt percre teljesen leáll, azt az embert földi életébe visszahozni már nem lehet, vagy ha mégis, agykárosodása miatt, már csak gépek segítségével tartható fenn még néhány testi funkció, ideig-óráig.

Ezt a történetet mesélte el nekem fiam, Vajk Máté, s én azon gondolkodtam, vajon ki ennek a főszereplője? A beteg, akinél a biológiai halál már beállt, utóbb mégis egészségesen mehetett haza szeretteihez? A fiam, kivel mindez történt, s ezzel Isten iránti hitében oly megerősítést kapott, mely minden bizonnyal kitart egész földi életében?

Az újjáélesztésben részt vett kórházi dolgozók, akik szintén megélhették, itt nem földi dolgok, nem tudomány, hanem valami, inkább Valaki egészen más működött közre? Miért, kiért, kikért kellett ennek megtörténnie?

Nem tudom kinek, hányszor kellett már utólagosan szégyenkeznie hite gyengesége miatt. Én nem titkolom, nekem megszállhatatlan esetben. Főleg, ha előfordult olyan eretnek gondolatom, a hitemmel már minden teljesen rendben van. Ilyenkor hallhatunk a mostanihoz hasonló, katalizátornak nevezhető, első kézből elmondott, akivel mindez megtörtént, az ő igaz történetéről. Ez is Isten vezetése...

Dr. Hardy F. Gábor

ISTEN KEZÉBEN EGÉSZ ÉVBEN

Ilyentájt minden esztendőben eszünkbe juthatnak Luther, Kálvin imái, erdélyi nagyasszonyaink, Árva Bethlen Kata, Petrőczy Kata Szidónia vagy éppen Lorántffy Zsuzsanna gyönyörű, mély hitről tanúskodó vallomásai, melyek az emberileg bizonytalan, Isten felől azonban biztos jövőndöt szemlélve, a bizalomra, hitre hívogatnak mindnyájunkat. Vagy miként a Heidelbergi Káté, a magyarságot jó és rossz sorsában mindenkoron vigasztaló, talpon tartó gondviselés hirdetésével szól ma is hozzánk, amit most a 27. kérdés-felelettel idézünk fel. „*Mi az isteni gondviselés?*”. A válasz: „*Istennek mindenható és mindenütt jelenvaló ereje, mellyel mennyet és földet, minden teremtménnyel együtt, mintegy a saját kezével fenntart*

és úgy igazgat, hogy fák és füvek, eső és szárazság, termékeny és terméketlen esztendők, étel és ital, egészség és betegség, gazdagság és szegénység, szóval minden, nem történetesen, hanem az Ő atyai kezéből jön”. Nem történetesen, nem esetleg, nem véletlenül, hanem egészen bizonyosan Őtőle jön 2022-ben is. (DrB-RK)

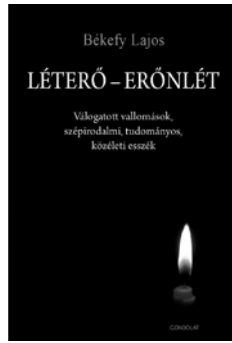

A PRESBITER KÖNYVESPOLCÁRA

Létező – Erőnlét: mindennapi lelki erőnk forrása

A fenti címmel jelent meg dr. Békefy Lajos lelkész, szociáléta-kutató válogatott vallomásaként a szépirodalmi és a tudományos közéleti esszéinek gyűjteménye. Dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes köszöntőjében kifejtette: „Létező – Erőnlét. Két szó, két határozott, céltudatos, dinamikus és pozitív csengésű kifejezés.

E fogalmak egy kötet címében céltudatos, dinamikus és pozitív szándékot jeleznek. És amit ígérnek: magyar református lendülettel, kereszténydemokrata szellemben megírt közéleti esszéket és lírai vallomásokat. Mint fogalmaz, a kötet szerzője arra tesz kísérletet, hogy keresztényen válaszokat és megoldásokat találjon az előttünk tornyosuló problémákra. Steinbach József püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke a reménységből fakadó erőnek nevezi a gyűjteményes kötetet. „Nagyszerű szellemi kaland és kíméletes – mégis szigorú, protestáns etikai gyökerekből táplálkozó –, önmagával való szembeállítás várja az olvasót, amikor belekezd Békefy Lajos művének az olvasásába” – ezt már Hölvényi György, a KDNP alelnöke, EP-képviselő mondja a kiadványról. A kötetben szereplő írások zöme korábban a Felvidék.ma pozsonyi portálon jelent meg. Ezzel kapcsolatban Szűcs Dániel, a portál vezető szerkesztője kifejtette: „Békefy Lajos a református lelképásztor szilárd Isten-ismeretével, a tudós ember bölcsességével, a hazájával-nemzetével érző honfi szenvedélyével – s amit az őt ismerők az elsők között említhetnek: csodálatra méltó munkabíráásával és munkaszereztetével kíséri az olvasót a kötet lapjain.” A szerzői előhangban Békefy Lajos lejegyzi, az Isten által teremtett LÉT roppant energiáitól lenyűgözött, ezekre rácsodálkozó hívő gondolkodóként, amint a kegyelem égi csatornáin át sorsunkba ömlő hatalmas léte energiákat szemléljük, és a napi, mindennapi erőnléthez szükséges lelki hajtóerőket átvesszük, megéljük. Induljunk együtt a lét és a létezés, az erőnlét csodáihoz és forrásához! Erről szól e könyv minden sora – fogalmazza meg üzenetként az Olvasóknak. A tartalmas kötet szövegei, esszéi részben visszaemlékezéseket, zömmel pedig a jelen életünket meghatározó eseményekre, az életterünket megformáló koronavírus-járvány egy-

házi, lelki, szolgálati következményeire fókuszál. A mintegy háromszáz oldalas könyv tíz alapfejezetre oszlik. A Protestánsok a jövőért fejezet részben politikai-etikai témájú írásokat, rövid eszmefuttatásokat tartalmaz. A hazai témák mellett európai kitekintést is tesz a kötet hasábjain. Életbevágó szemlélet- és magatartásváltás szükséges a koronavírus-járvány miatt – jegyzi meg a következő nagy fejezetben, mely a Világjárvány idején – Áldások a nyomorúságban címet kapta. A világjárvány alatt előtérbe került digitális hitbéli jelenlétről, valamint a digitális kor lelki-etikai-erkölcsi vetületeiről szólnak a következő fejezet írásai. A világkereszténységnek, a világvallásoknak, valamint a keresztényüldözéseknek szintén egy-egy fejezetet szánt a szerző. Mint írja, a kereszténység centrumai eltolódnak földrajzilag is. Szól a világvallások elleni gyűlöletről, a járvány alatti keresztényüldözésről. Olvashatunk az online közösségi imádkozás csodájáról, a kibontakozó digitális egyházzól. Minderről részletesebben az Egyházak az online térben elnevezésű fejezetben olvashatnak. Békefy számára fontos a nemzettudat, a közösségi lét megtartása. Ezeket is görcső alá veszi. Foglalkozik Trianon tematikájával is. Itt hangsúlyozza, hogy a haza mindig több, mint az ország. Ugyancsak itt szól arról is, hogy az anyanyelv a nemzeti identitásunk sarokköve, általa erős a nemzet tudatunk is. Felemeli szavát a csend kultúrájáról. Ír a csend fizikájáról, metafizikájáról és liturgiájáról. Bemutatja a keresztény imakultúra kincseiből válogatott hanghordozót. Terítékre kerülnek a járvány sújtotta egyházi év spirituális üzenetei. Ebben a fejezetben lényegében végighalad az egyházi év legjelentősebb alkalmain, s napjainkban megerősítő lelki üzenetek fogalmazódnak meg az egyes írásokban. A kötet utolsó fejezete reményteljes lírai intermezzókat tartalmaz. Reflexiók, költemények, érzéki írások jelennek meg e fejezetben. A kötet írásai egy nagy tudású, hitben járó szerző értékes vallomásai. A megnehezedett mindennapjainkban lélekerősítő e könyv gondolatai. Hitünket és reményünket erősítve a tényleges erőnlét megszilárdításához vezet.

(Pásztor Péter/Felvidék.ma)

Kárpátalja: a Kálvinista Szemle januári számáról

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja a rendszeresen megjelenő Kálvinista Szemle. Legújabb számukról írja Édes Enikő szerkesztő: Az ember születése pillanatától egészen a haláláig úton van. Lelkileg és fizikailag is. Tervezünk, döntünk, továbblépünk, akadályokat küzdünk le. Sokféleképpen járhatjuk be földi utunkat, viszont egy keresztény ember számára a legfontosabb, hogy zárandoklatának célja a mennyi boldogság legyen. Januári számunkban kiemelten ezzel a témával foglalkozunk: a legjelentősebb ó- és újszövetségi vándorlások, mit jelent Jézus követése a mindennapokban, az új év kapcsán eddigi életutunk számbavétele, milyen motiváció mozgathatja a ma emberét egy kirándulás, utazás megszervezésekor, ill. mekkora ökolábnymot hagyunk Földünkön a különböző közlekedési eszközök használatával. Bemutatjuk a páli missziót megélt és gyakorló néhai Sedivy László nyitrai lelkész munkásságát és az apácászakállasi templom és gyülekezet történetét, amelyben az egyházközség lelkésze a jövő feladatairól is beszél. A Budapest-Bamako rally több, mint egy tájékoztató verseny Afrika rögös útjain. Jótékonyági célokat is szolgál. Mihalik Erikával, a rally egyik résztvevőjével olvashatunk érdekes interjút lapunk 18. oldalán. Kovács Ákos nemrég megjelent novelláskötetéről és az elmúlt időszakban több millió nézőt a képernyő elé leültető filmsorozatról ajánlunk ismertetőt. Magazinunk új rovattal bővült, melynek célja, hogy rendszeresen beszámoljunk református testvéreink jelentősebb híreiről Kárpát-medence-szerte. (Forrás: reformata.sk).

Kálvinista Szemle

LEVÉL A SÁNDOR PALOTÁBÓL

KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKI HIVATAL

Dr. PhD Békefy Lajos
ref. teológus, közíró
felelős szerkesztő
világvallás-kutató

Tisztelt Dr. Békefy Lajos Úr!

Kérem, engedje meg, hogy ezúton tol-mácsoljam Köztársasági Elnök Úr köszönetét, amiért elküldte számára a „Létező-Erőnlét” című kötetét. Életéhez és munkájához ezúton is jó egészséget és további sikereket kívánok!

Üdvözlettel Nagy Bercel igazgató
Köztársasági Elnöki Hivatal
Sándor-Palota

DR. SZILÁGYI SÁNDOR

Felelősség gyermekeinkért

A Biblia a szülő és gyermek közötti kapcsolatra is ad iránymutatást. Féltreértések elkerülése kedvéért, az Ige nem arra biztat, hogy szeressük gyerekeinket, mert ez a teremtettségéből ered, de hasonlóan azzal sem foglalkozik, hogy a gyermek szeresse szüleit. Sőt, arra is figyelmeztet, hogy szeretetünk ne korlátozódjék arra, aki bennünket természeténél fogva szeret (Mt. 5,46), de ez a szeretet például is szolgálhat a felebarátaink iránti szeretethez.

Most azonban a gyermekeink iránti felelősségről szeretnék szólni. Különösen fontos ez kiskorú gyermekeink szempontjából, akik még csak ismerkednek az őket körülvevő világgal, és keresnek abban tájékozódásra alkalmas pontokat. Erre az Ige tanácsokat tartalmaz: „Mikor még mint gyermek apámnál voltam, mint kicsi és egyetlen, anyám mellett, tanítgatott...” (Péld 4,3-4), tehát az iránymutatás elsősorban a szülők feladata. Erre egy példát kívánok felhozni.

Kertünkben, fenyőfáink tövében rendszeresen kihajt egy szép levelű, fehér virágú dísznövény. Őszre a virágok helyén termésként fekete bogyók jelennek meg, amelyek mérgezőek. Unokáinkat, és a kertünket meglátogató kisgyermeket már belépéskor figyelmeztetjük erre, nehogy összetévezzék pl. a feketerberizli bogyóival,

nehogy megkóstolják a mérgező terméseket.

A felelősségünk nem csak a mérgező ennyivalók tiltására terjed ki, hanem vonatkozik a veszélyes nézetektől, véleményektől való megóvásukra is. Ezek sokszor idegen érdekek szolgálatában, Isten teremtési rendjétől való elszakadásra biztatnak, helyrehozhatatlan károkat okozva gyermekeink lelkében.

Különösen veszélyes, amikor nemi kérdésekről mesélnek kiskorú gyermekeknek, biztatva őket nem-váltó kezelés, sőt műtét követelésére. Nem szólván arról, hogy ezek ter-

mészetellenes, sokszor helyrehozhatatlan beavatkozások. Az Énekek Énekében kétszer is figyelmeztet a Biblia: „Kérve kérlek titeket,...ne keltsétek, ne ébresszétek fel a szerelmet, amíg nem akarja!” (Én 3,5; 8,4).

A felelősség azonban nem merül ki az óvásban testi és lelki mérgektől. Jézus mondta: „Engedjétek e kisgyermeket és ne akadályozzátok őket, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyek országa” (Mt 19,14).

A szülők tegyék lehetővé, hogy gyermekeik közel kerüljenek Jézushoz, mert életük így lehet teljes, örvendezve Isten szeretetének, ajándékainak és ígéreteinek, melyeket Fia által jelentett ki elérhetően az ő számukra is.

Zsinatpresbyteri rendszer és képviselet

Bíró László presbiter testvérünk a múlt század elejéről, Erdélyből származó cikke hívta fel figyelmünket, amelyben a külön fejlődő erdélyi és anyaországi zsinat-presbiteri rendszernek egy érdekes részletéről olvashatunk.

(Forrás: Erdélyi Protestáns Lap. VII. Évfolyam. 44-ik szám. Kolozsvárt, 1904. november 3.

Érvényben levő Egyh. törvényünk 2. §-a azt mondja: „A magyarországi ev. ref. egyház zsinatpresbyteri rendszer szerint igazgatja és kormányozza magát.” A f. évi november 10-én kezdődő zsinat tárgyalási alapjául készített konvenciós törvényjavaslat e §-t megtartotta azon különbséggel, hogy „rendszer” helyett „elvek”-et tett belé. Ami a protestáns szabadelvűség szempontjából igen lényeges különbség. Mert lehetnek egymástól sok részben eltérő rendszerek, melyek ugyanazon elvekre vannak építve.

A törvényjavaslat 8. §-nak második bekezdése változatlanul vétegette át a törvényből, mely szerint „az erdélyi egyházkerület részére föntartatik, hogy alkotmányát jövő-

ben is a képviseleti rendszer elveivel összhangzóan továbbfejlesztesse.”

Mintegy kedvezményül adta ezt a zsinat az erdélyi egyházkerületnek „a több százados különválás folytán kifejtett alkotmányos szervezete iránti kíméletből.” Tehát dacára annak, hogy ezen egyházkerület nem a zsinatpresbyteri rendszer szerint szerveztetett és kormányoztatik. Mintha a zsinatpresbyteri elvek a képviseleti rendszer elveitől merőben különböznenek, sőt egymással szembe tehetők volnának.

Már pedig a kiindulási pont, a presbyterium magalakítása mindenütt egy és ugyanaz: a Királyhágón innen és túl az egyházközségi közgyűlések választják a pres-

byterium tagjait. A presbyterium tehát az egyházközségeket képviseli. És ha valamelyik egyházkerület a fokozatos képviselet alapján rendezné be alkotmányát és állítaná be kormányzó hatóságait, vagyis a presbyteriumok választanák az egyházmegyei közgyűlést alkotó képviselőket, az egyházmegyei közgyűlés választaná a gondnokot, esperest és az egyházmegyei más hivatalnokokat, valamint az egyházkerületi közgyűlésre küldendő képviselőket; az egyház megyék küldötteiből alakuló egyházkerületi közgyűlés választaná a püspököt, főgondnokot, egyházkerületi hivatalnokokat, konvenciós és zsinati képviselőket, ez egyházkerületet jogosan nem lehetne vádolni azzal, hogy nem a zsinat presbyteri elvek alapján rendezkedett be; mert a presbyterium, igazabban a jogok tulajdonosa, az egyházközség minden fokozaton, közvetve vagy közvetlenül képviselve van.

A nálunk úgynevezett zsinatpresbyteri rendszer a fokozatos képviselet elvét egészen elveti és azt követeli, hogy minden rendű egyházi tisztviselőt és minden fokozatú egyházi képviselőt közvetlenül a presbyteriumok válasszanak.

AZ IMAKÖZÖSSÉGEKRŐL

Nagyszerű igei örökség Jézus Krisztus földi tartózkodása idejéből, amikor ezt ígérte: „Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20), valamint: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket, és arra rendeltelek, hogy elmenjeteek és gyümölcsöt teremjeteek, és gyümölcsötök megmaradjon, hogy bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek” (Jn 15,16).

Érdeemes ezeket az Igéket ízlelgetni és átgondolni, figyelve a részletekre.

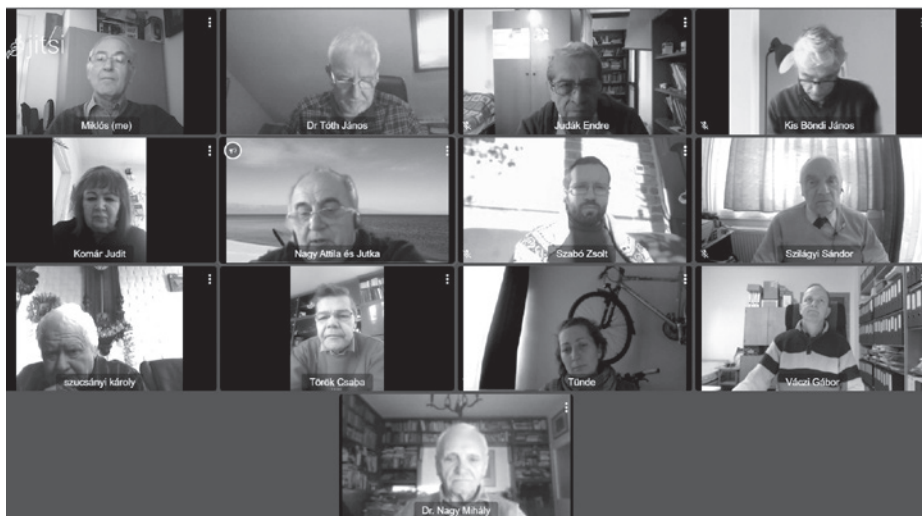
Gyülekezeteinkben, közösségeinkben gyakran megtaláljuk az imaközösség idejét, helyét, de ugyanakkor az imaközösség feltételezi egymás valamilyen mértékű testvéri ismeretét is. Amíg egy istentiszteletr idegenként – senkit sem ismerve – beülhetünk, addig az imaközösség mélyebb kapcsolatot feltételez. Az újonnan bekapcsolódó számára jó, ha van valaki, akit ismer, és aki bemutatja a többieknek. Kedves bemutatkozás az, amikor az illető valamilyen lelki „gyümölcsstermés”-éről is be tud számolni.

Kit szólítunk meg imáinkban? A fenti Igék szerint imádságunkat az Atyához kell intéznünk, Jézus Krisztus közbenjáró áldozatára hivatkozva. Az ima – beszélgetés az Atyával. Nincs helye az imaközösség ürügyén történeteket mesélni, vagy Igéket idézni. Tiszteletlenségnek tartom Mennyei Atyánk iránt, ha valaki az imádságában élménybeszámolót tart!

Ha azt szeretnénk, hogy a közösség tagjai közelebből is megismerjék hálaadásunk, bűnvallásunk okát, kéréseink indokát, jobb előzőleg megbeszélni a közösségekben ezeket, hogy mások is imáikba foglalhassák azokat. Szerintem kevés, ha a közösség tagjai csak saját magukért imádkoznak. Szomorú tapasztalatom, hogy egy presbiteri konferencián, miután az imaközösség résztvevői megismerkedtek egymás gondolataival, és a vezető biztatott, hogy ezekért imádkozzanak, utána 10-ből nyolcan csak saját magukért adtak hálát vagy könyörögtek saját problémájuk megoldásáért.

Ha feltételezzük, hogy minden résztvevő felkészült az imaközösségre, és magával hozza, amiért együtt imádkozni szeretne, az imaközösség előre megbeszélte vezetője megadhatja a résztvevők megszólalási sorrendjét. Ez megelőzi az egymás szavába vágás gyakori hibáját.

Ha nagyon nagy a közösség létszáma, és fennáll annak a veszélye, hogy a távolság miatt esetleg nem halljuk egymást, lehet

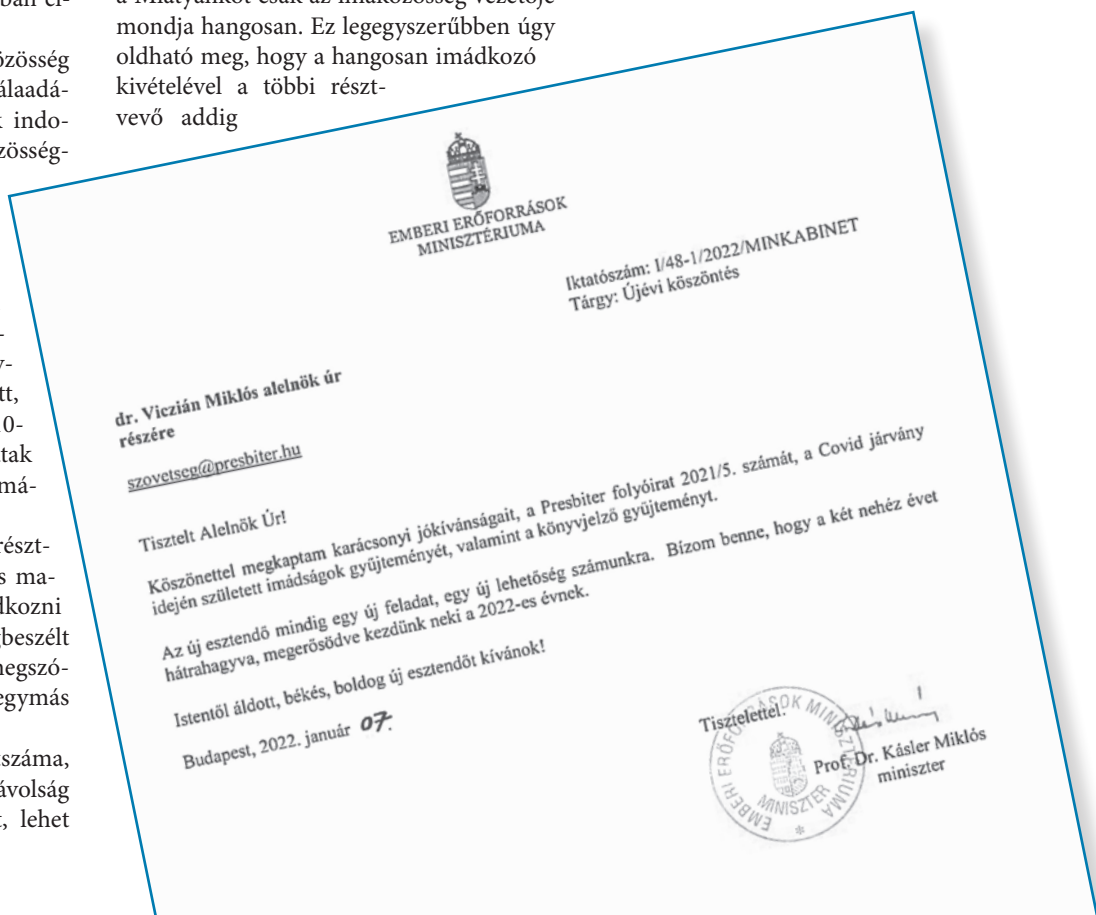
követni azt a (baptista) gyakorlatot, hogy a közösség kis, három-öt fős csoportokra oszlik és azokon belül halkán, a szomszédos csoportokat nem zavarva imádkozik.

Van egy új formája az imaközösségeknek, amire a járvány kényszerített bennünket: az online (internetes) részvétel, aminek előnye, hogy a testvérek átöltözés és utazás nélkül, akár otthonról is részt vehetnek benne. A számítógépes program, amelynek internetes hozzáférési címét előre meg kell adni, gyakran automatikusan kizárja az egymás szavába vágást, így a hangos együttes imádkozás is zavart okoz, ezért elég, ha pl. a Miatyánkot csak az imaközösség vezetője mondja hangosan. Ez legegyszerűbben úgy oldható meg, hogy a hangosan imádkozó kivételével a többi résztvevő addig

el nemítja mikrofonját (ez az otthoni zavarokat, gyereksírást, lakás- vagy telefoncsengető megszólalását stb. is elszigeteli a közösségtől). Azt is meg kell jegyezni, hogy az online kapcsolat minősége az igénybe vett internetes átviteli utak pillanatnyi áteresztő képességétől is függ; bár a hang-kapcsolat általában folyamatos, egyes partnerek képe átmenetileg eltűnhet a képernyőről.

Persze ez az online közösség csak pótszer; az igazi az, ha „*elmenvén*” az együttes imádkozás külön helyiségben, személyes jelenléttel történik.

Dr. Szilágyi Sándor

VÁCI GÁBOR

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

NOVEMBER

- **15-én** készítette elő előző lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.
- **19-21. között**, Balatonszárszón tartotta Szövetségünk az Őszi Lelki Hétvégéjét.
- **20-án**, a Debrecen-Széchenyi kerti Református Egyházközségben tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Debreceni Egyházmegyei Területi Szervezete.
- **28-án**, Fóton tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Északpesti Egyházmegyei Területi Szervezete.

DECEMBER

- **3-án** online elnökségi értekezlet volt.

JANUÁR

- **10-én** készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2022. március 7.** (hétfő).
Megjelentetésre szánt írásait február 28-ig kérjük megküldeni
 Szövetségünk elérhetőségeire:
szerkesztoseg@presbiter.hu vagy
2200 Monor, Iglói utca 15. címre.

A LEGFONTOSABB DÁTUMOK SZÖVETSÉGÜNK
2022. ÉVI MUNKATERVÉBŐL

- **Március 26.:** Területi elnökségekkel és tanácsadókkal kibővített elnökségi ülés
- **Április 1-3.:** Tavasz Konferencia (Berekfürdő)
- **Május 7.:** Küldöttgyűlés
- **Június 19.:** Presbiterok vasárnapja (Országos Presbiteri Imanap)
- **Szeptember 1-3.:** Kárpát-medencei Konferencia
- **Október 6-9.:** Együttműködési Tanács ülése (Kárpátalja)
- **November 4-5.:** Területi elnökségekkel és tanácsadókkal kibővített elnökségi ülés
- **November 18-20.:** Lelki Hétvége (Balatonszárszó)

Az alkalmak személyes megtarthatósága az aktuális járványhelyzet függvénye.
 Megrendezésükkel kapcsolatban a későbbiekben tájékoztatást küldünk.

Elnökség

Közlemény 2022/1.

Szövetségünk Elnökségének november 18-i döntése alapján a 2022. évi tagsági díj összege változatlanul 2.000 Ft.

A PRESBITER belföldi előfizetési díja 3.600 Ft-ra módosul (6 lapszám megjelentetésével). A külföldi példányok előfizetési díjai: Európa országaiba: 8.000 Ft, egyéb, Európán kívüli országokba: 10.000 Ft. Kérjük Testvérünket az esetlegesen hátralékban lévő összegek utólagos befizetésére. Köszönjük.

Elnökség

Az oldalak tetején található versek az új Református Énekeskönyvből (Kálvin Kiadó, Bp., 2021) származnak. A 439. dicséret a Batthyány-graduálból, a 437. Debrecenből, a 454. szép ének a legrégebbi cseh kéziratok énekeskönyvből, a 450. latin himnuszról, Ráday Pál feldolgozásában és genfi dallamra született.

TARTALOM

Dr. Viczián Miklós: Boldog új évet	2
Dr. Békefy Lajos: Előhang a 2022. évhez	3
Apostagi Zoltán: Aprópó	4
Bányai László: Istennel járni	4
Knolné Tüski Gabriella: Szükséges tanítás	5
Dr. Erdélyi Judit: Isten dicsősége az orvos szemével – 5. rész	6
Fráter Erzsébet: A BIBLIA ÉTELEI (VI.) – Gránátalma és datolya	7
Lőrincz István: Találkozásom a szívinfarkattal – tudósítás a betegágyról	8
Dr. Szabó Zsolt: MAI PRESBITEREK – Ez a könyv az élet könyve	9
Dr. Hardy F. Gábor: Szép rend, a Magyarországi Református Egyház alkotmányáról VI.	10
D. Szabó Dániel: A koreai keresztyénység a történelem viharaiiban, a szolgálat útján (II.) ...	11
Dr. Viczián István: „Épületeinket és közösségeinket hittel kell megtölteni...”	12
Margit István: Reformátusok Szlavóniában, Dalmáciában és Boszniában	13
Dr. Tóth János: Bűnösként is lehetsz kiválasztott. 14	
Török Csaba Pál: Presbiterképző Debrecen-Széchenyi kertben	15
D. Szabó Dániel: A Sárospataki Református Teológiai Akadémia bezárására és újra indulására emlékezünk	16
Kárpátalja: Megemlékezés a Gulágra vitt lelkipásztorok emlékművénél	17
Bíró László: Mit tehetek az elnéptelenedett templomok, s az elfogyó gyülekezetek megmentéséért? (I. rész)	17
Dr. Hardy F. Gábor: A Jóisten szólította meg, angyal szólott?	18
A presbiter könyvespolcára	19
Dr. Szilágyi Sándor: Felelősség gyermekeinkért	20
Bíró László: Zsinatpresbiteri rendszer és képviselő	20
Dr. Szilágyi Sándor: Az imaközösségekről	21
Váci Gábor: Szövetségünk életéből	22
Dr. Békefy-Röhrig Klaudia: Pál apostol nyomában (XVIII.) – Tanítványi jegyek Apollós személyben – Presbiteri lelki tükrök	23

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal.

A szerkesztő bizottság tagjai: *Apostagi Zoltán,*

dr. Kis Domokos Dániel, Margit István,

D. Szabó Dániel, dr. Szabó Zsolt, dr. Szilágyi Sándor,

Váci Gábor, dr. Viczián Miklós.

Felelős szerkesztő és laptervező: *dr. Békefy Lajos Ph.D.*

Felelős kiadó: *Bor Imre, elnök. Tördelés: Kerti Tibor.*

Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség

irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk:

szerkesztoseg@presbiter.hu. A lap e-mailben, postai

levélben, vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni

előfizetési díj belföldre évi 3.600 Ft, Európa országaiba

8.000 Ft, a tengeren túlról 10.000 Ft. Az előfizetési díj

csekken vagy átutalással fizethető: „Magyar Református

Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest.

Lapunk fenntartását szolgáló adományaitat is köszönettel

fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és

presbiteriumai nevében! Készítette a Rózsa Nyomda Kft.

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója.

Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),

ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiteriszovetseg.hu

A megjelenő cikkek nem feltétlenül egyeznek meg

a szerkesztő bizottság véleményével!

Egy példány ára: 500 Ft vagy 2 euro

DR. BÉKEFY-RÖHRIG KLAUDIA

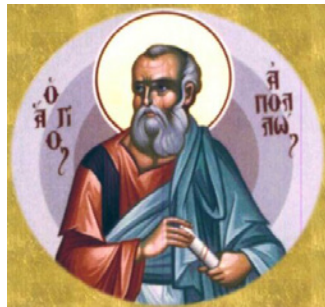
PÁL APOSTOL NYOMÁBAN – BIBLIÁVAL A KÉZBEN (XVIII.)

TANÍTVÁNYI JEGYEK APOLLÓS SZEMÉLYÉN - PRESBITERI LELKI TÜKÖR

A népek apostola, miután befejezte második misziói útját, előbb visszatért Jeruzsálembe, majd lement Antiókiába (ApCsel 18,22). A keresztyénség lelki fővárosából a szülőföldre. Szüksége lehetett a feltöltődésre a városban, a Feltámadott Úr nagyheti eseménytörténetének felidézésével. S a szülőföldre, hogy átgondolja: honnan hová vezette őt páfordulást ajándékozó Ura. *Feltöltődés – számvetés.* Van-e presbiter testvéreinknek ilyen „Jeruzsáleme és Antiókiája”, a feltöltődés és a számvetés helye? Megtérésed helye, lelki fejlődésed tér-idői kristályosodási pontjai? Pál is időzött e két helyen egy ideig. Majd útra kelt, 3. missziói szolgálatára (ApCsel 18,23). Ez a leghosszabb a 3 között. Bibliakutatók becslése szerint 3 300 mérföld, kb. 5 280 km, jobbra gyalogszerrel. Betegen, de kegyelemben. Kr. u. 46-57. között, jó 10 éven át. Fel kellett készülnie erre testileg-lelkileg. Megtette.

Az első nagy szakaszt az *egyéni lelkigondozás* útjának nevezhetjük (ApCsel 18,23). Szülővárosát, Tarzuszt is érintve, hatalmas utat járt be Galácián és Frigián át Efézusig. Nem gyülekezetlátogatás volt ez, hanem családot, egyének meglátogatása, és a latin fordítás szerint *konfirmálás: a tanítványok hitének egyéni erősítése.* Ugye presbiter testvéreinknek is vannak olyanok körzetében, közelebbi-távolabbi helyeken, akiket visszatérőleg „konfirmál”, erősít hitében?! A lelkigondozás, a hitre jutottak erősítése, az utógondozás mai szóval nem csak lelkipásztori feladat!

E gyönyörű lelki indulás, a 3. missziói út konfirmációs kezdete közben olvasunk az „efézusi szent közjátékról”, közbevetett történetről. Ez nem Pálról szól, hanem az efézusi gyülekezetben tevékenykedő Apollósról. Milyen különös, hogy ahol Urunk elkezd valamit, mint Efézusban Pál korábbi térítő útján, *annak folytatásáról is gondoskodik.* Ő nem végez fél munkát! Hárman is feltűnnek az „Ázsia gyöngyszemének” nevezett Efézusban: Apollós és az ottani őslakos Akvila és Priscilla (ApCsel 18,24-28). Az első dolog, ami kibomlik előttünk az Igében, az a keresztyén tanítvány, Apollós néhány lelki jellemvonása. Vegyük úgy szemügyre mint saját tanítványságunk efézusi tükrét, *presbiteri lelki tükröt.* Felfedezünk-e közös vonásokat? Vagy éppen nem? Vegyük sorra az Ige vezetésével a *keresztyén személyiség néhány karaktervonását!* Ékesen szóló férfiú volt Apollós (18,24). Beszéde méltó ahhoz, Akiről szólt. Vajon hány keresztyénnek kellene felnőnie ebben legalább Apollósig? Az *Írásokban jártas ember* volt, ami igen fontos jellemzője a tanítványnak. Bibliaolvasó, sőt ha-

tékonyan forgatta az Írásokat. *Tanítást kapott az Úr útjáról* (18,25), volt része „hitoktatásban”. *Személyes élménye* volt Jézus megismerése, hiszen *buzgó lélekkel hirdette* Őt és szorgalmasan, *hűséggel adta tovább a Jézusról szóló Igéket.* Szívvel és értelemmel. Ha valami csekélyke fogatkozása volt, akkor az, hogy csak János keresztségét ismerte (26.v.). Azaz a vízkeresztséget, s nem a Lélek-keresztséget, nem a Szentlélek általi tanítvánnyá tételt. De így is *bátran kezdett beszélni* a zsinagógában, ami soha nem volt veszélytelen, hiszen sem Pálnak, sem a zsidóból lett keresztyéneknek nem volt könnyű saját népük, Ábrahám fiai előtt szólni az elérkezett Messiásról, az ígéretek beteljesüléséről. Az állandó istenkáromlás súlyos vádjá lebegett fejük fölött. De e súlyos vád fölött is volt Valaki, Aki Feltámadottként oltalmazta Pált, Apollóst és a tanítványokat. Te mit fedezel fel az apollósi karaktervonások közül magadban? Mindig méltó a beszéded Krisztushoz, káromlás nélküli? Menyire vagy jártas az Írásokban? Rendszeresen olvasod az Élet Könyvét? Ismerd-e a személyes találkozást, a megtérés élményét, amitől hatékony a keresztyén biznyságtétel? Jézus Igéit mondd-e tovább vagy a magad „üzeneteit”? Volt-e helyzet az életemben, amikor megtorpantál a

Jézusról szóló biznyságtételben? Amikor gyáván megfutamodtál a szólás lehetőségétől, mert az esetleg tiltakozást vagy hátrányt is jelentett volna? Tekintsünk bele Apollós igei jellemvonásainak tükrébe, *kérjük el Urunk Lelkét tanítványi jellemformálódásunkhoz!*

S még valami. *A felkészült Apollósnak is kellett Akvila és Priscilla alaposabb tanítása.* A tanítvány tanítása. De jó, hogy Urunknak erre is van gondja (26). Arra, hogy még alaposabban, pontosabban és mélyebben értsük meg az üdvösség útját és hitünk titkait, igazságait. Volt-e már valaki az életemben ilyen Akvila és Priscilla, s el tudtad-e fogadni a hitben érettebb, nagykorú testvér, presbiter társ, lelkipásztor, esperes, püspök, családtag „többletét”? Akik segítségével az Isten útjának csodálatos gazdagsága lett a *többletkincsed?* Ehhez alázat kell. Senki sem rendelkezik az ismeret, a Lélek, a tanítás teljességével! *Boldog presbitérium, boldog egyház, ahol tanuló, tanító tanítványok végzik szolgálatukat.* Ahogyan olvassuk: erélyesen, vehemensen az eredeti szó szerint cáfolva a tévedéseket és a nyilvánosság előtt, publikusan bizonyítva az Írások alapján, hogy Jézus a Krisztus (28.). Mert *Ő a legnyilvánosabb, egyetemes magánügy, s az egyedül üdvözítő, életre vezető, életben tartó közügy.* Ma is, itt is – minden presbiternek, lelkipásztornak, Isten hívő népének...

Nemzeti
Együttműködési
Alap

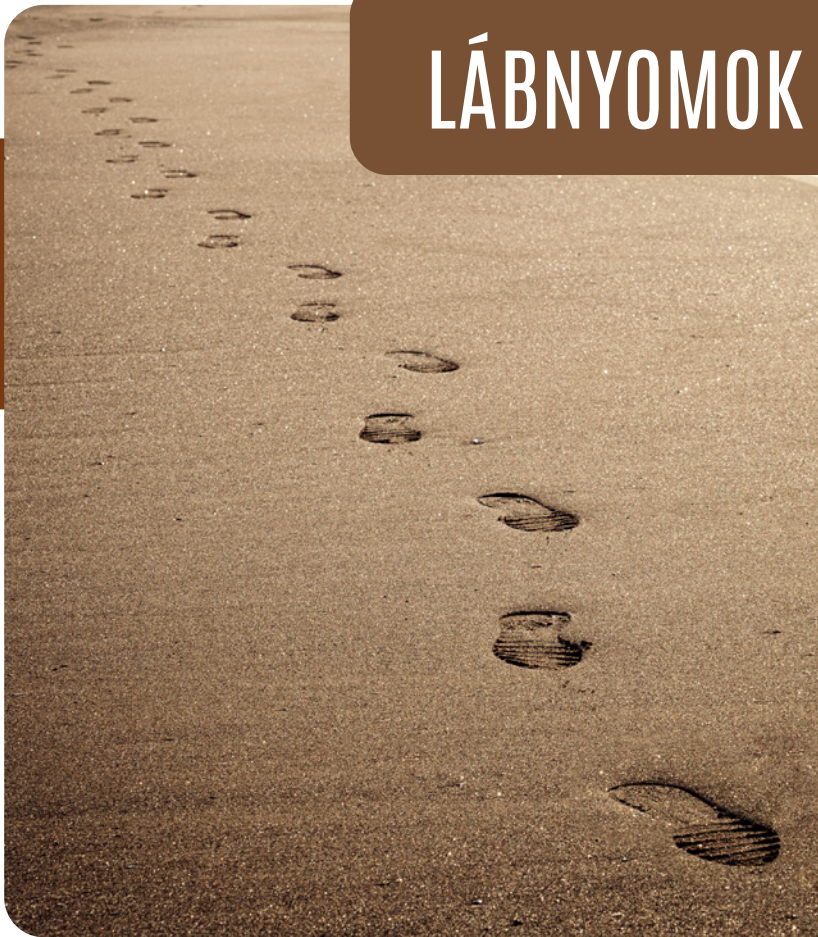

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

LÁBNYOMOK

Álmomban Mesteremmel
tengerparton jártam, s az életem
nyomai rajzolódtak ki mögöttünk:
két pár lábnyom a parti homokon,
ahogy ő mondta, ott járt énvelem.

De ahogy az út végén visszanéztem,
itt-amott csak egy pár láb nyoma
látszott, éppen ahol az életem
próbás, nehéz volt, sorsom mostoha.

Riadt kérdéssel fordultam az Úrhoz:
„Amikor életem kezembe tettem,
s követődnek szegődtem Mesterem,
azt ígérted, soha nem hagysz el engem,
minden nap ott leszel velem.

S most visszanézve, a legnehezebb
úton, legkínosabb napokon át,
mégsem látom szent lábad nyomát!
Csak egy pár láb nyoma
látszik ott az ösvényen.
Elhagytál a legnagyobb ínségben?”

Az Úr kézenfogott, s szemembe nézett:
„Gyermekem, sose hagytalak el téged!
Azokon a nehéz napokon át
azért látod csak egy pár láb nyomát,
Mert a legsúlyosabb próbák alatt
Téged vállamon hordoztalak!”

**Ismeretlen szerző nyomán,
Túrmezei Erzsébet fordítása**

Szerető Szent Isten! Én szegény bűnös álomból felserkent testemet mosogatom a testi szennytől a külső vízzel, mellyel lelkemnek szennyét el nem moshatom. Annakokáért öntsd ki reám ama tiszta vizet, a Jézus Krisztus vérének érdemét és a Szent Lélek Istennek újjászülő kegyelmét, mely által mosogasd el lelkemnek, s testemnek szennyét, hogy megtisztulván, legyek fehérebb a hónál, életemnek napjaiban, hogy így holtom után mehessek be szent Országodba, melyben semmi tisztátalan be nem mehet, hanem akik a Bárány Úr Jézus Krisztusnak vérében megmosdottak. Ámen. SZATMÁRNÉMETHI MIHÁLY (1638-1689)

(Visky István, Istennel való magányos beszélgetés, Királyhágó-melléki Ref. Egyházkerület, 2007)

